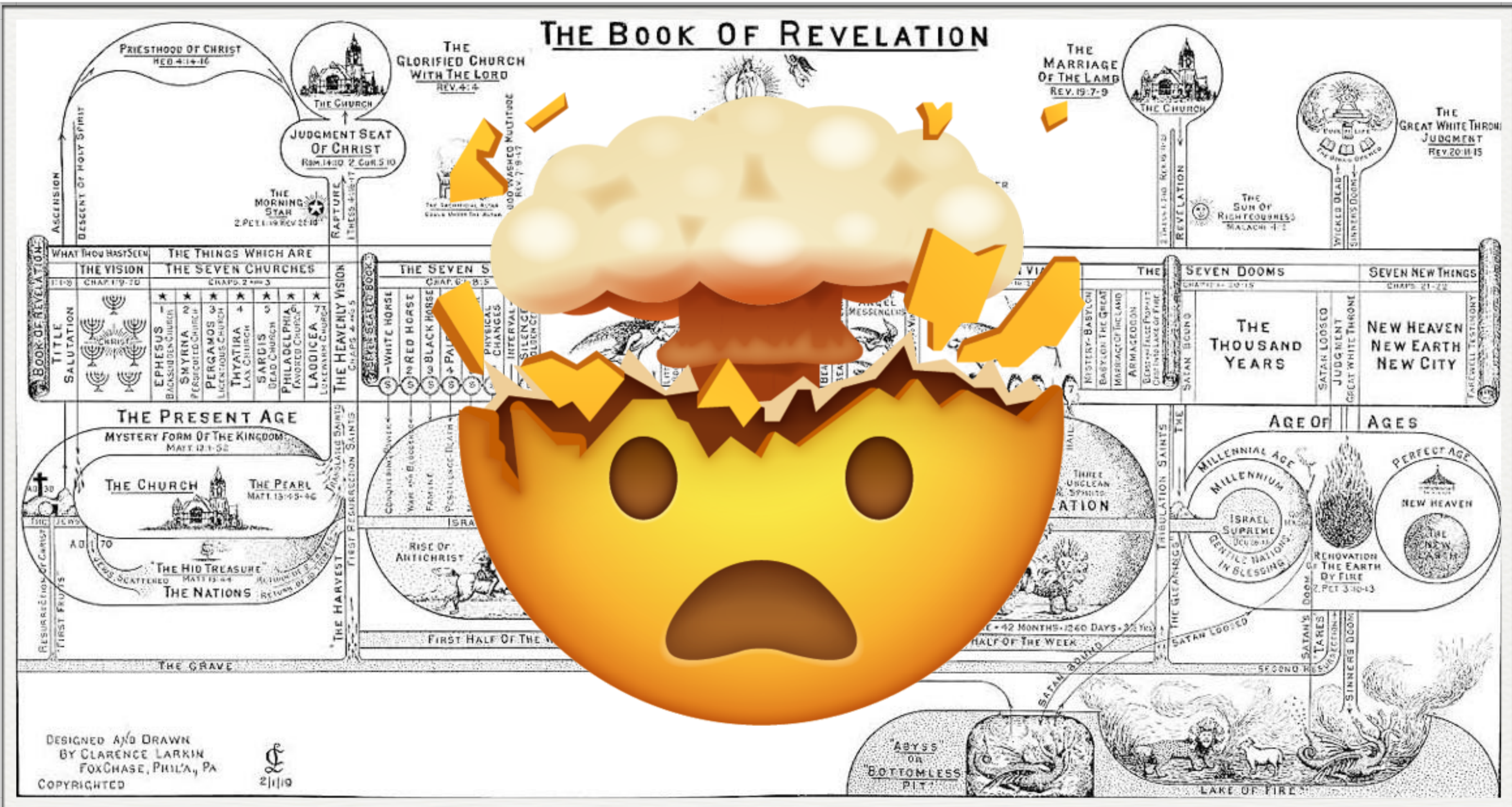

JOHANNES' ÅPENBARING

HVA FØLER DU NÅ?

THE BOOK OF REVELATION

CONTRIBUTORS

Kenneth L. Gentry Jr.

Sam Hamstra Jr.

C. Marvin Pate

Robert L. Thomas

FOUR
VIEWS
ON

THE BOOK OF REVELATION

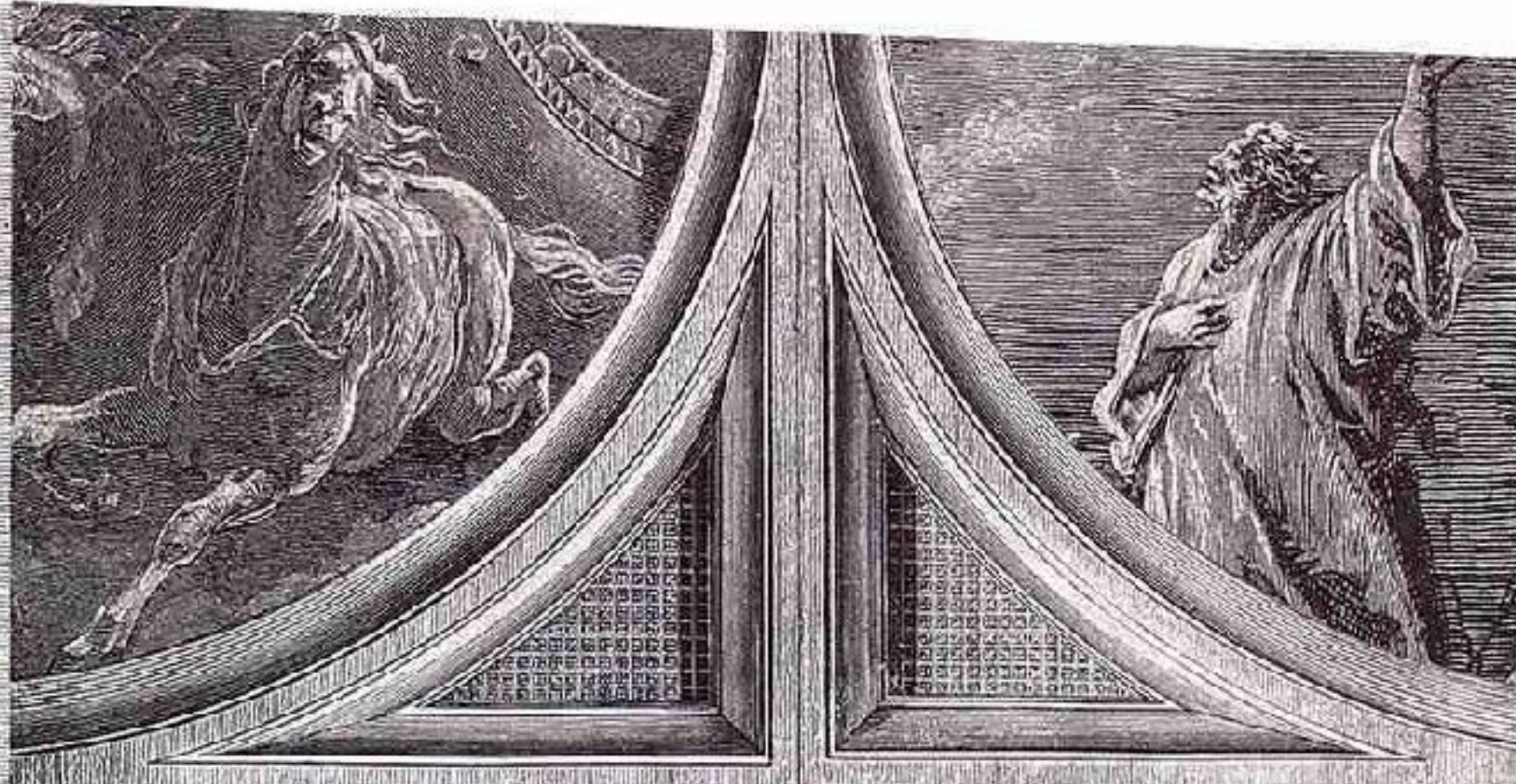

Stanley N. Gundry, series editor
C. Marvin Pate, general editor

COUNTERPOINTS
BIBLE & THEOLOGY

1	Dispensasjonisme	Det meste er fortsatt framtid
2	Delvis preterisme	Det meste skjedde i det 1. århundre
3	Historisk premillennialisme	Om Romerriket + verdens ende
4	Kirkehistorisk	Om europeisk historie

REVELATION
FOUR VIEWS, REVISED & UPDATED

REVELATION

FOUR VIEWS, REVISED & UPDATED

A PARALLEL COMMENTARY

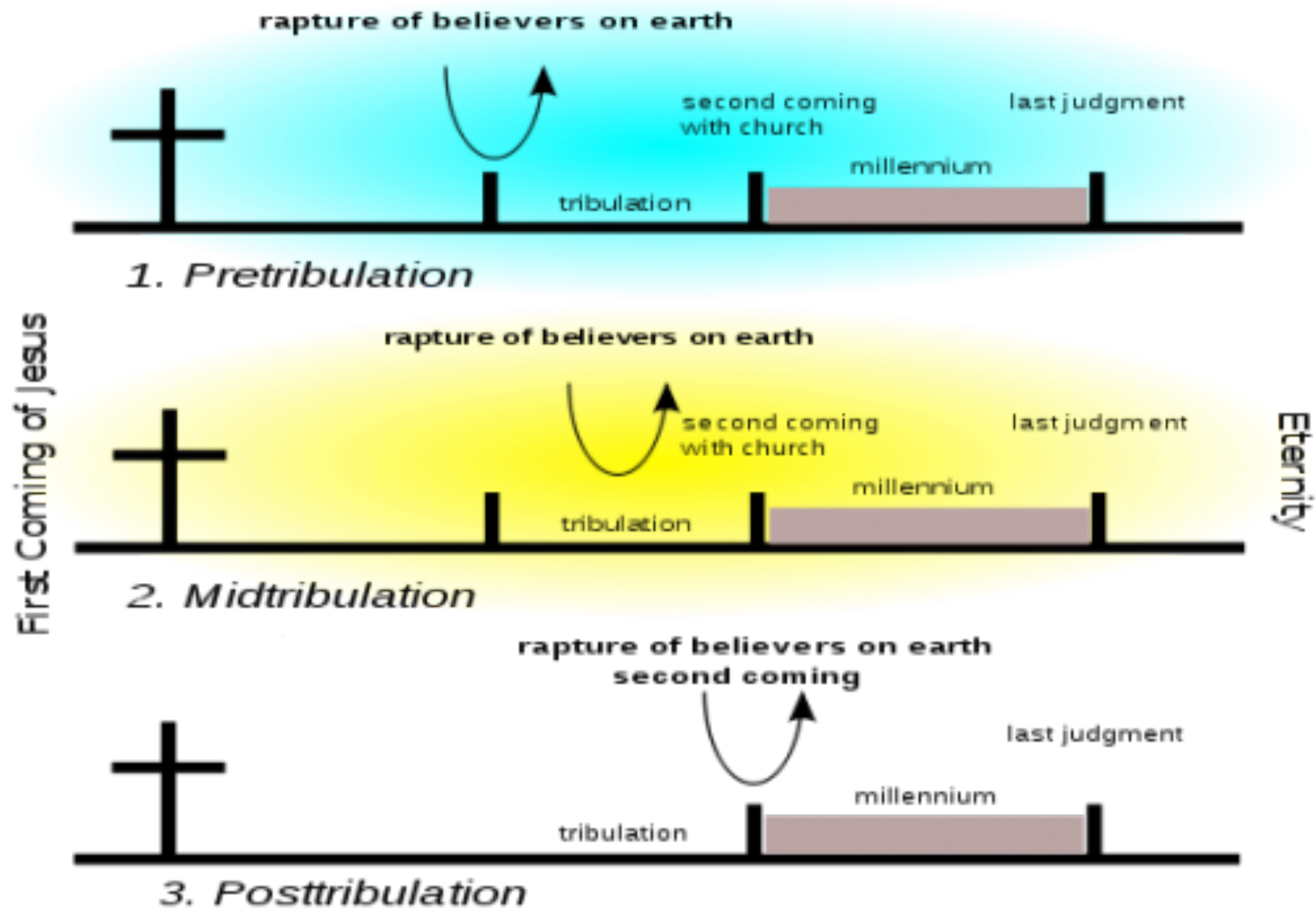

STEVE GREGG

FOREWORD BY DR. ROBERT G. CLOUSE

© KOORONG

Comparison of Christian tribulation views

SKAL VI LEGGE BORT ALT VI HAR LÆRT OM
FØRSTE LESER,
HISTORISK BAKGRUNN,
SJANGER, OSV.

NÅR VI KOMMER TIL JOHANNES' ÅPENBARING?

I SÅ FALL HVORFOR?

JOHANNES' ÅPENBARING

- ▶ **Mottagere:** 7 menigheter i provinsen Asia (1:4)
- ▶ **Hensikt:** Vise det som snart skal skje (1:1) og oppmuntre dem til å holde ut i forfølgelsene.
- ▶ **Sjanger:** Apokalypse (1:1), profeti (1:3) og brev (1:4)
- ▶ Vanligvis datert til ca. 90 e.Kr.

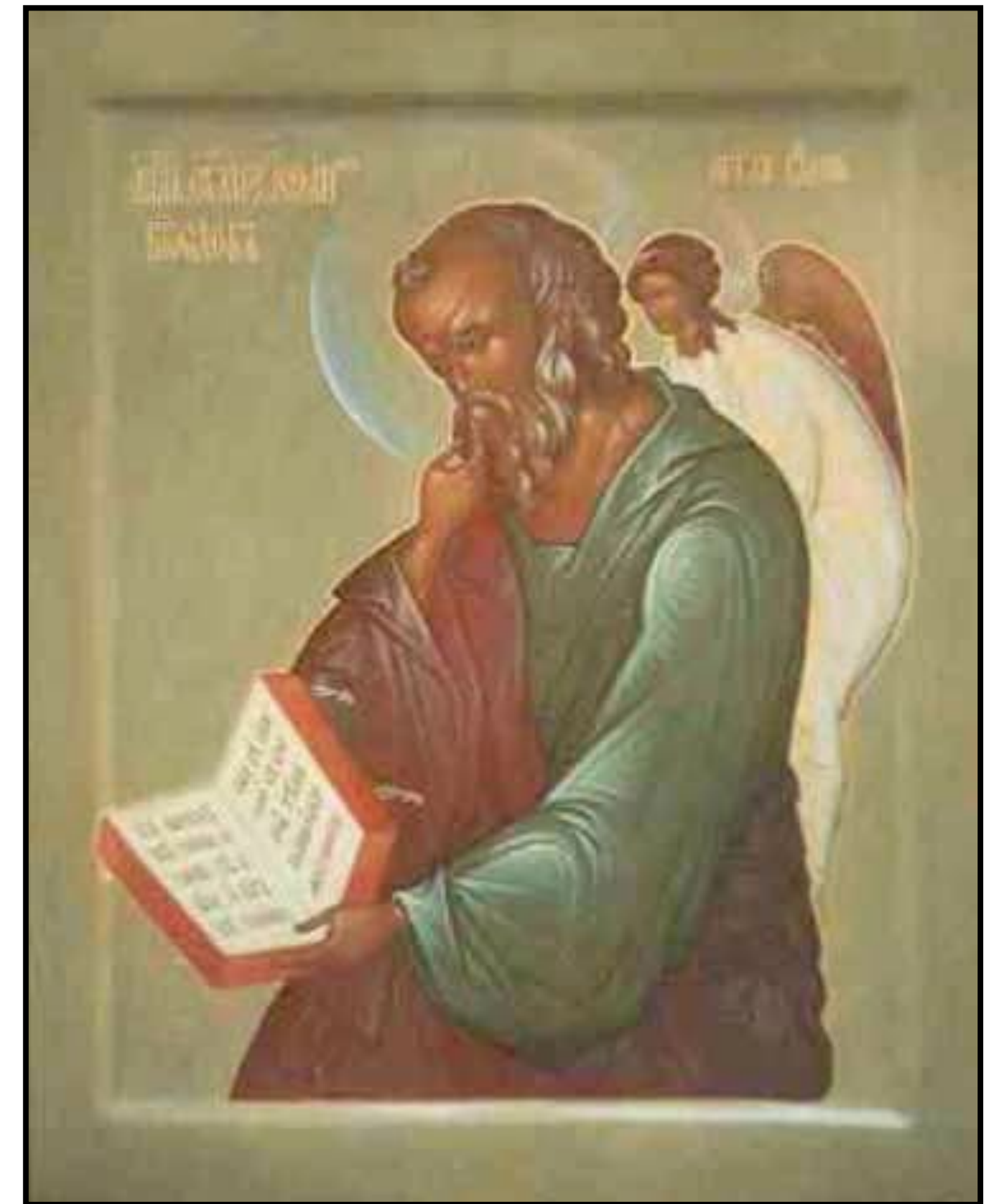
Argumenter mot apostelen Johannes (fra 200-tallet):

- ▶ Presenterer seg ikke som apostel
- ▶ Nevner navnet sitt i Åpenbaringen men ikke i andre skrifter
- ▶ Åpenbaringen er forskjellig fra de andre Johannes-skriftene i innhold og stil

Argumenter for apostelen Johannes:

- ▶ Han presenterer seg som Johannes (1:1, 1:4, 1:9, 22:8) og identifiserer seg ikke videre fordi han var kjent.
- ▶ Tradisjon fra 100-tallet at dette var apostelen Johannes.

HVILKEN JOHANNES?

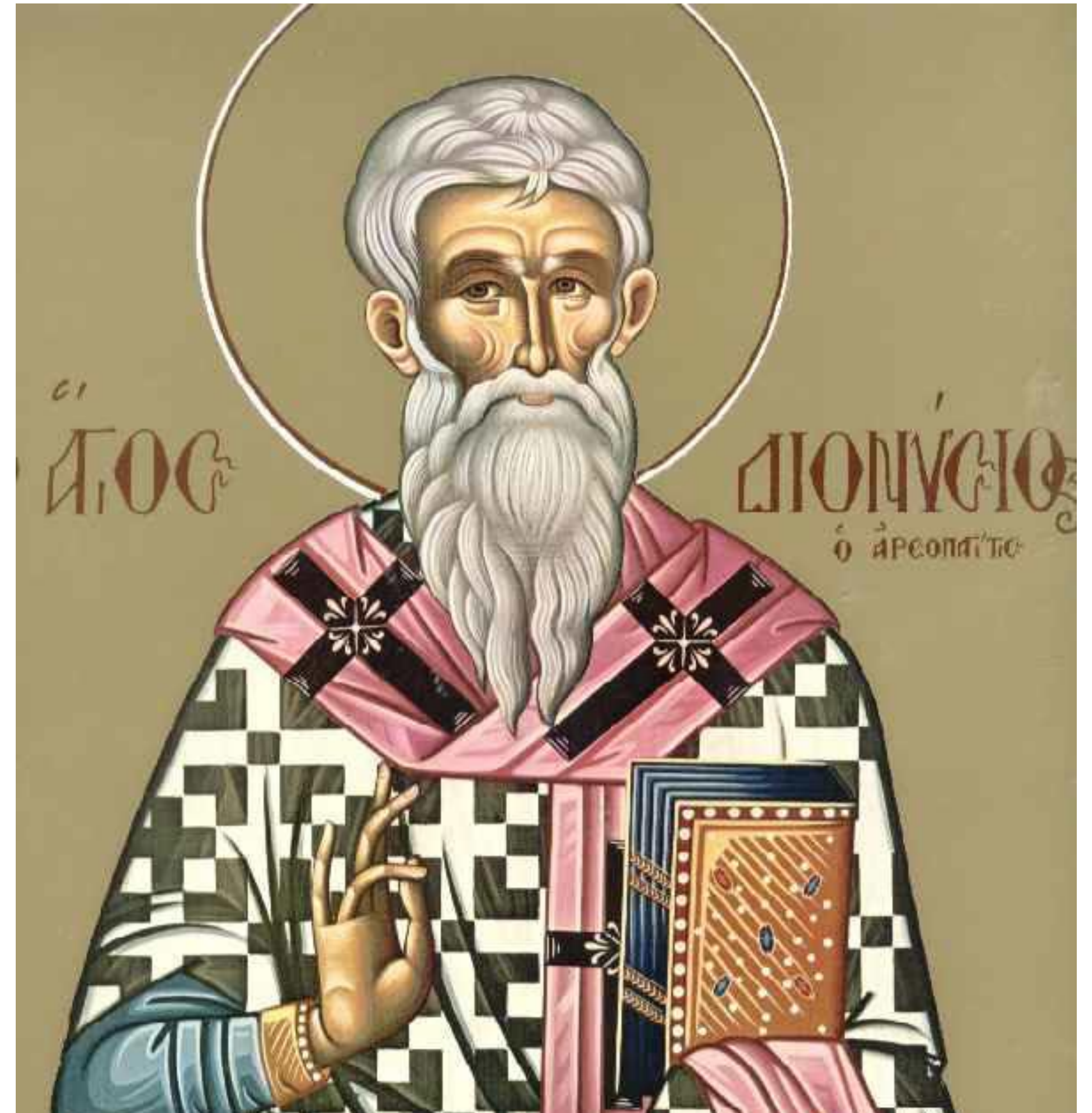

SJANGER: APOKALYPSE

Dionysius, biskop av Alexandria 247–264 e.Kr.

“Men selv vil jeg aldri våge å avvise boken, som mange gode kristne setter veldig høyt, men jeg innser at mine mentale evner er utilstrekkelige for å bedømme den skikkelig. Jeg inntar det syn at tolkningen av de ulike delene for det meste er et mysterium, noe som er for underfullt for vår fatteevne. Jeg forstår den ikke, men jeg mistenker at en dypere mening er gjemt i ordene; jeg måler ikke og dømmer ikke disse tingene med min egen fornuft, men jeg setter mer lit til tro, så jeg har konkludert med at de er for høye til å fattes av meg; jeg fordømmer ikke som verdiløst det jeg ikke har forstått med et overblikk, men i stedet er jeg forundret over at jeg ikke har forstått det.”

APOKALYPSE = ÅPENBARING (1:1)

- ▶ En populær jødisk sjanger 200 f.Kr. – 100 e.Kr., men ukjent for oss i dag (og tydeligvis uforståelig for noen allerede på 200-tallet)
- ▶ Budskapet uttrykkes med symboler og tall.
- ▶ Tema: Selv om det er vanskelige tider nå, vil Gud til slutt gripe inn og ødelegge ondskaper og Messias og hans rike vil komme. Et gledelig håp, ikke noe mørkt og dystert.
- ▶ (Vanligvis *ikke* tema: Når kommer verdens ende?)

APOKALYPTISK LITTERATUR

▶ Begynnelse i GT:

▶ Esek 38-39

▶ Dan 7-12

▶ Sak 12-14

▶ Joel 3:14-22

- ▶ Abrahams åpenbaring (1.-2. årh. e.Kr.)
- ▶ Adams åpenbaring (1.-4. årh. e.Kr.)
- ▶ Baruks åpenbaring (tidlig 2. årh. e.Kr.)
- ▶ De sibyllinske orakler (2.-1. årh. f.Kr.)
- ▶ De 12 patriarkers testamenter (1.-2. årh. e.Kr.)
- ▶ Elias åpenbaring (1.-4. årh. e.Kr.)
- ▶ 1. Enok (1. årh. f.Kr.)
- ▶ 4 Esra (ca. 90 e.Kr.)
- ▶ Gabriels åpenbaring (1. årh. f.Kr. - 1. årh. e.Kr.)
- ▶ Lameks åpenbaring (3. årh. f.Kr. - 1. årh. e.Kr.)
- ▶ 3. Enok (2. årh. e.Kr.)
- ▶ Moses' åpenbaring (1. årh. e.Kr.)
- ▶ Sefanjas åpenbaring (1. årh. f.Kr. - 1. årh. e.Kr.)
- ▶ Den arameiske åpenbaring (ca. 100 f.Kr.)

APOKALYPTISK LITTERATUR

Tall hadde noenlunde faste betydninger:

- ▶ 3 - Det hellige tall (treenigheten)
- ▶ 4 - Den skapte verden, universet (verdens 4 hjørner)
- ▶ 7 - Det fullkomne Guds tall, fullstendighet.
- ▶ 10 - Det fullkomne menneskelige tall, verdslig makt.
- ▶ 12 - Guds pakts tall (12 stammer/apostler)
- ▶ 6 - ulykkestallet
- ▶ 3 1/2 - ufullstendig og "uhelt"

TALLET 7 I JOHANNES' ÅPENBARING

- ▶ *Herren Gud den allmektige (7x)*
- ▶ *Han som sitter på tronen (7x)*
- ▶ *Jesus (14x)*
- ▶ *Jesu vitne(r) (7x)*
- ▶ *Kristus (7x)*
- ▶ *Lam (28x)*
- ▶ *"Gud og Lammet"-uttrykk (7x)*
- ▶ *Den 4-foldige verden (7x)*
- ▶ *Ånd (14x) (hva Ånden sier til menighetene (7x))*
- ▶ *Profeti (7x)*
- ▶ *7 saligprisninger*
- ▶ *7 lovprisninger (f.eks. 5:12)*
- ▶ *7 kategorier mennesker (f.eks. 6:15)*
- ▶ *7 referanser til alteret*
- ▶ *7 profetiske bekreftelser av Jesu gjenkomst*

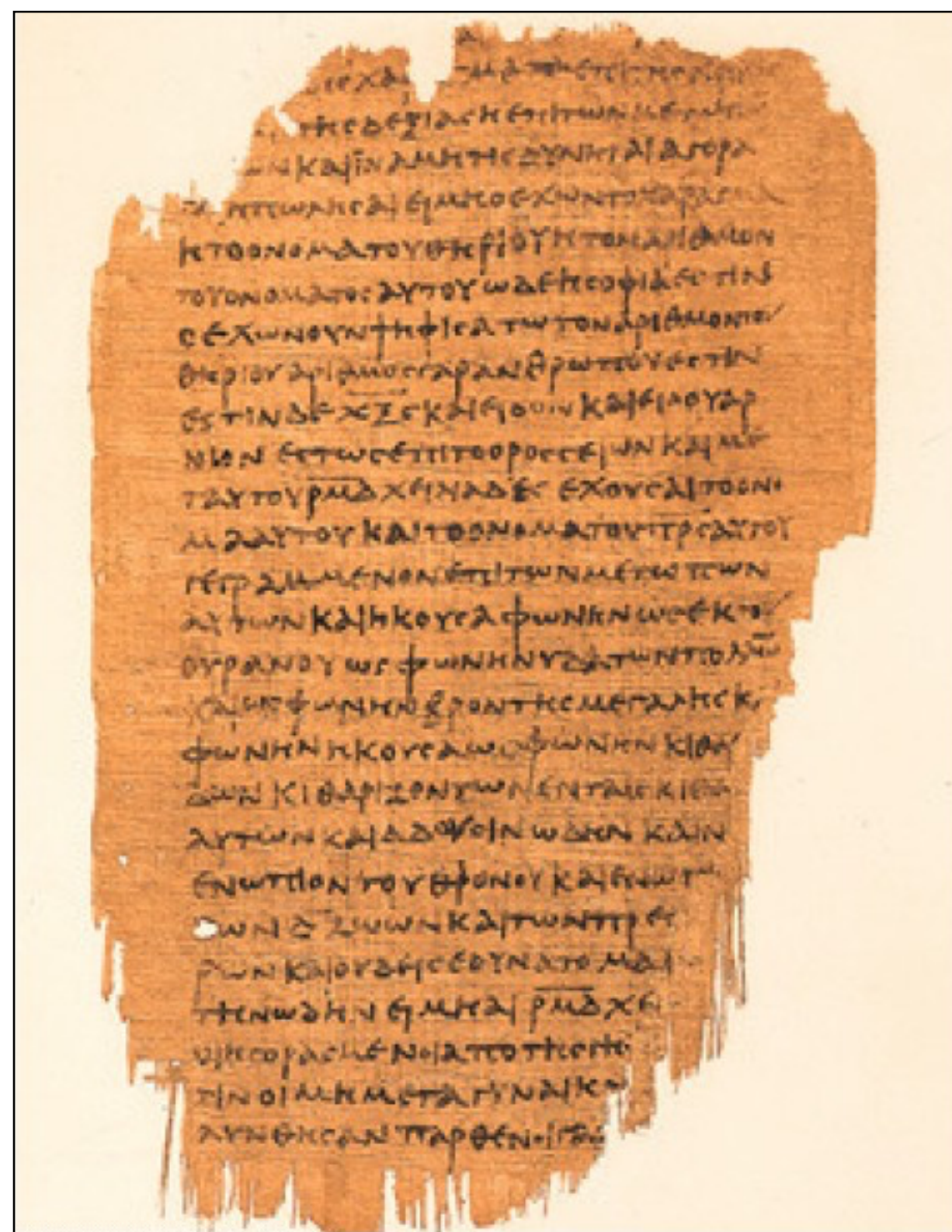
APOKALYPSER VAR IKKE MENT BOKSTAVELIG!

Nelson Kraybill:

- ▶ *“If you read a telephone book as though it’s a novel, you’re likely to be confused. Something like that happened to Revelation in the church.”*
- ▶ *“Don’t get trapped with wooden literalism – unless you really expect to get to heaven and find that Jesus is a sheep.”*

2. ÅRHUNDRE

- ▶ Strålende mottakelse i begynnelsen. Tidlig og konsekvent mottatt som apostolisk av bl.a. Papias (ca. 125), Justin Martyr, Meliton, Ireneus, det muratoriske fragment, Hippolyt, Klement av Alexandria, Tertullian og Origenes.
- ▶ Montanus: Forkynte at enden var nær, og det nye Jerusalem ville komme ned over byen Pepuza i Lilleasia. Gjorde Åpenbaringen til sitt hovedskrift.
- ▶ Førte til at Åpenbaringen fikk et dårlig rykte blant "tradisjonelle" kristne (– ikke siste gang dette skjedde)

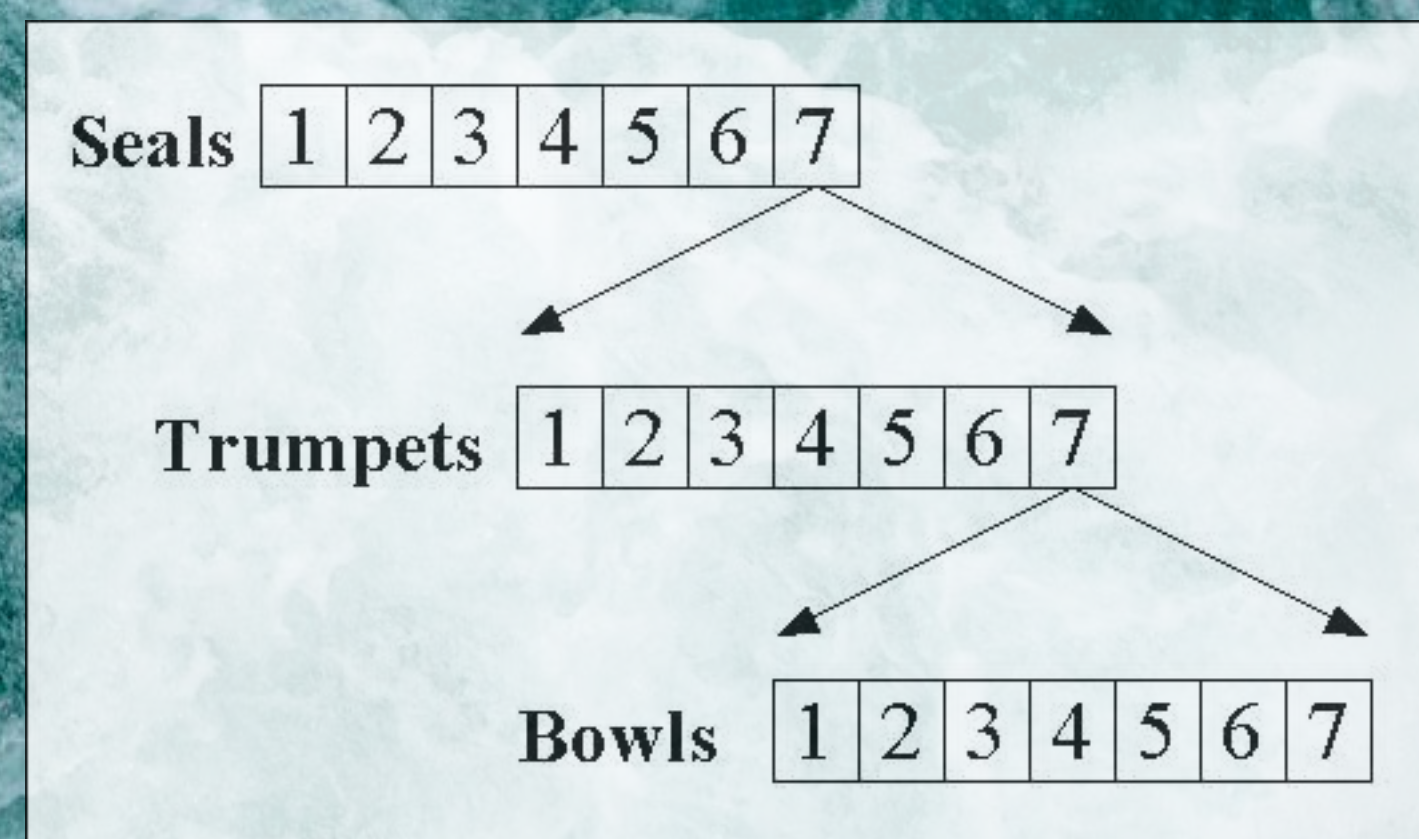
3. ÅRHUNDRE

► Noen kritiske holdninger:

- Først: Gaius, en lærd fra Roma, mente den var en forfalskning av gnostikeren Cerinthus.
- Dionysius (biskop av Alexandria 247-264) ville hindre undervisning om et bokstavelig tusenårsrike. Mente Åpenbaringen ikke kunne tolkes bokstavelig.
- Kristne i Alexandria hevdet at å tolke den bokstavelig, spesielt tusenårsriket, var en forvrengning av kristendommens åndelige natur.

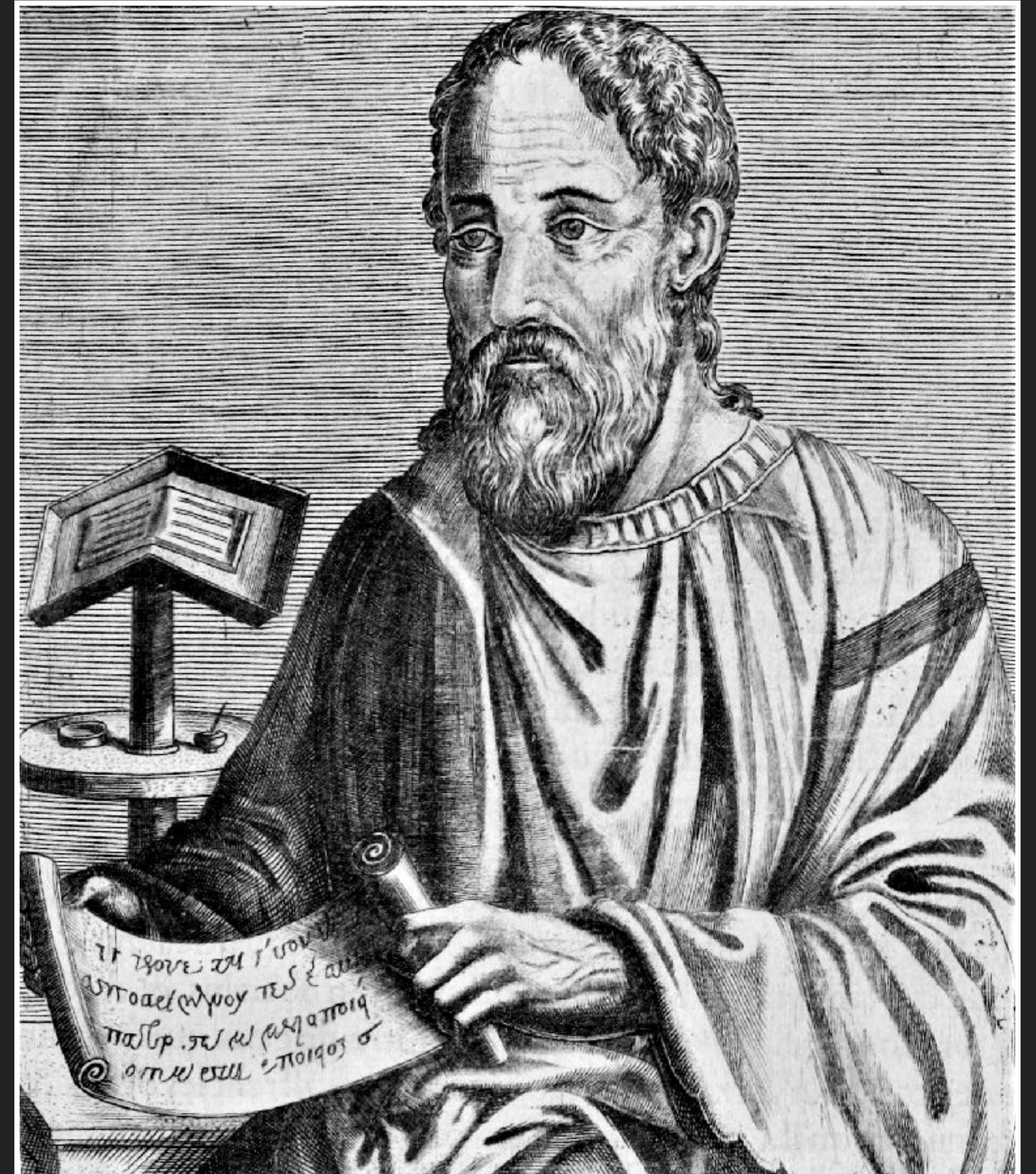
► Victorinus (250-303): eldste kilde til "rekapitulasjonsteorien":

- Åpenbaringen forteller ikke alle hendelsene i rekkefølge. De kan ikke settes på en enkel lineær linje.
- 3 visjoner (7 segl + 7 basuner + 7 skåler) er gjentakelser, men med en progresjon.

4. ÅRHUNDRE

- ▶ Spesielt i østkirken oppstod mer tvil om boken.
- ▶ Da Eusebius († 340) delte den kristne litteraturen inn i *akseptert/avvist/omdiskutert*, var den *akseptert* av noen og *avvist* av andre. (Eccl. Hist. 3.25)
 - *avvist* ≠ vranglære. *avvist* = ikke hellig skrift
 - ***Viser bare at noen stadig har hatt problemer med boka, ikke at hele oldkirken var usikker på den.***
- ▶ Ble akseptert på kirkemøter i 393 og 397 fordi den var gammel og ble sitert av de tidlige kirkefedrene som autoritativ.

OPPSUMMERING SÅ LANGT:

Johannes' åpenbaring har alltid vært en trøblete bok.

Den har virket skremmende og forvirrende bl.a. fordi:

- 1) man ikke har vært kjent med sjangeren
- 2) man ikke har tatt nok hensyn til de opprinnelige mottagerne (første leser)
- 3) man ikke har oppfattet alle GT-referansene

Ved å holde oss til vanlig bibeltolkning vil vi kunne unngå mange misforståelser.

Me reading
the Book of
Psalms:

Me reading
the Book of
Revelation:

DATERING

NÅR BLE ÅPENBARINGEN SKREVET?

Mens Johannes var "på øya Patmos... på grunn av Guds ord og vitnesbyrdet om Jesus" (1:9)

Organisert forfølgelse kun under keiserne Nero (54-68 e.Kr.) og Domitian (81-96 e.Kr.)

A. Tidlig datering: Under keiser Nero (60-tallet)

1) 17:9-11 nevner at 5 keisere har falt. Hvis vi inkluderer Julius Cæsar får vi Nero som den 6.

2) 11:1-2 kan bety før år 70 om det tolkes om det jordiske templet.

B. Sen datering (flertallet): Under keiser Domitian (90-tallet)

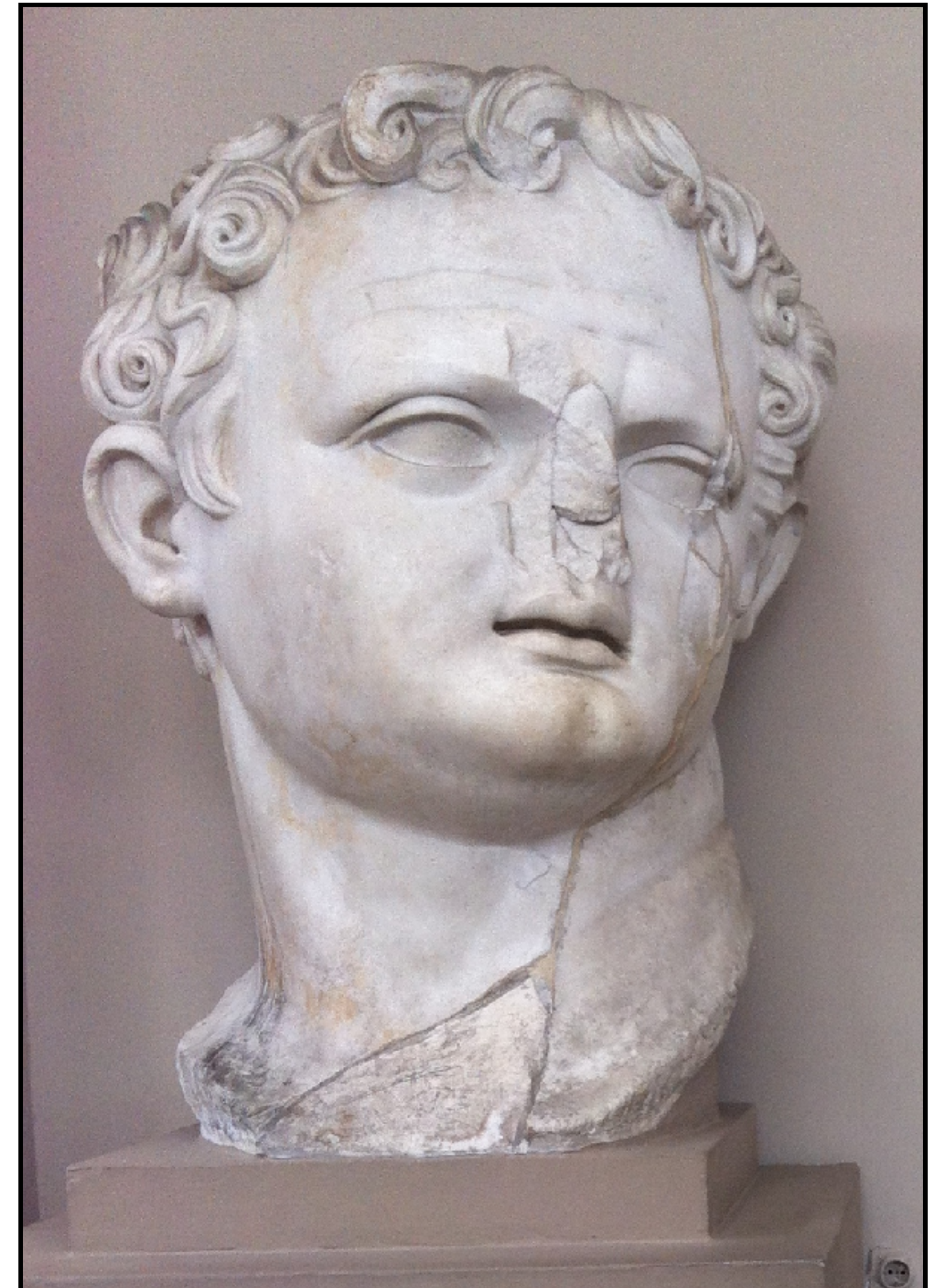
▸ Ireneus (ca år 180, to ledd etter Johannes): "nær slutten av Domitians styre"

DOMITIAN (81–96 E.KR.)

Sen datering: Under keiser Domitian (90-tallet)

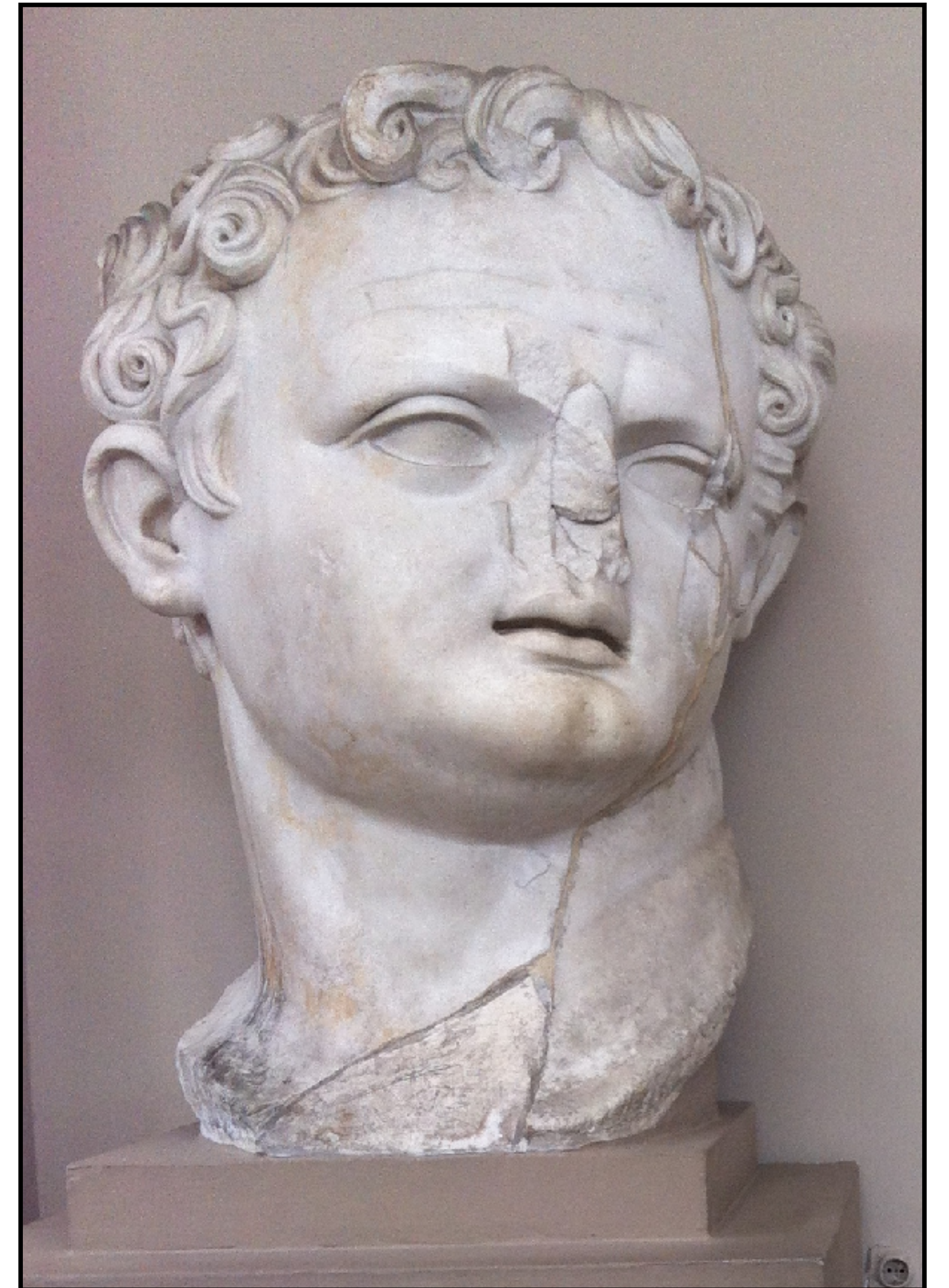
Greske og romerske forfattere lager et brutalt bilde av ham:

- ▶ Tertullian: "Den nye Nero"
- ▶ Eusebius: "Han viste seg som Neros etterfølger i fiendskap og motstand mot Gud"

DOMITIAN (81-96 E.KR.)

- ▶ Gjenopplivet keiserdyrkelsen
- ▶ Kunngjøringer fra myndighetene: *"Vår Herre og Gud Domitian befaler..."*
- ▶ De som nektet å anse ham som guddommelig ble henrettet eller bannlyst. Landsforræderi siden keiseren representerte Roma.
- ▶ Forfulgte filosofer og religioner han anså som fiendtlige. Undertrykket jødedommen og kristendommen.

DOMITIAN (81-96 E.KR.)

- ▶ Gjenopplivet keiserdyrkelsen
- ▶ Kunngjøringer fra myndighetene: *"Vår Herre og Gud Domitian befaler..."*
- ▶ De som nektet å anse ham som guddommelig ble henrettet eller bannlyst. Landsforræderi siden keiseren representerte Roma.
- ▶ Forfulgte filosofer og religioner han anså som fiendtlige. Undertrykket jødedommen og kristendommen.

PLINIUS' BREV TIL TRAJAN (112 E.KR.)

“Jeg spurte dem om de var kristne. De som svarte bekreftende har jeg spurt en andre og tredje gang, under trusler om dødsstraff. Hvis de fastholdt sin bekjennelse, henrettet jeg dem. Hva de nå faktisk støtter opp om, så synes jeg at obsternasitet og stahet uansett må straffes. Andre som sliter med den samme forvirringen, men som var romerske borgere, har jeg bestemt skal sendes til Roma.

En usignert plakat ble satt opp, som anklaget et stort antall mennesker med navn. De som nektet for å være kristne nå eller tidligere, mente jeg det var nødvendig å slippe fri, siden de påkalte våre guder etter ordene jeg ga dem, og siden de ofret vin og røkelse foran ditt bilde som jeg hadde plassert der med denne hensikt sammen med gudestatuene. Jeg fikk dem også til forbanne Kristus. Det sies at virkelige kristne ikke kan tvinges til å gjøre noe av dette.

Andre som ble anklaget med dette innrømte først at de en gang hadde vært kristne, men hadde allerede fornektet det; de hadde faktisk vært kristne, men hadde gitt det opp, noen av dem for tre år siden, andre enda tidligere, noen så lenge som 25 år siden [under Domitian]. Alle disse tilba ditt bilde og gudestatuene og forbannet Kristus.”

- ▶ Tertullian (ca 200 e.Kr.) og Eusebius (tidlig på 300-tallet) sier at det var en omfattende og offentlig forfølgelse av kristne på Johannes' tid, og at Åp ble skrevet for å styrke og oppmuntre.
- ▶ Kristne ble trolig tvunget til å tilbe/ofre røkelse til keiseren og de romerske gudene, si "Cæsar er Herre" og forbanne Jesus.
- ▶ Boka er en *åpenbaring* av den åndelige realiteten bak situasjonen deres, at det egentlig er Satan som står bak og at de må holde ut.

4 TIPS TIL Å FORSTÅ JOHANNES' ÅPENBARING:

1. Les induktivt. Legg vekk forutinntatte meninger

2. Ta hensyn til historisk bakgrunn. De første leserne forstod den og ble *oppmuntret*.

3. Ta hensyn til sjangeren

4. Tenk kontekst:
Budskapet må passe med resten av Bibelen.

*(Påstand:
Det er det samme budskapet, bare sagt på en helt annen måte.)*

Del	Beskrivelse	Tolkning		
Kap 1	Åpningsvisjon av Jesus			
Kap 2-3	Brev til de 7 menighetene			
Kap 4-5	Visjon av himmelen, Guds trone og det seirende lammet			
6:1 - 8:1	De 7 seglene	Seier, krig, sult, død, martyrenes lengsel, dommen, stillhet	En beskrivelse av resten av verdenshistorien	1. runde
8:2 - 11:19	De 7 basunene	Hagl & ild, hav til blod, vann bittert, mørke, gresshopper, enorm hær, kongerike	En ny utgang, denne gangen fra Romerriket	2. runde
Kap 12-14	Dragen, dyr og dom	Menneskene tilber enten dyret eller Gud og blir merket deretter	Ikke tilbe keiseren, vær forberedt på forfølgelse	
Kap 15-16	De 7 skålene	Byller, hav til blod, vann til blod, solen svir, mørke, Eufrat tørker, slutt	En ny utgang, dommens dag	
17:1 - 19:10	Dommen over Babylon	Den store hore på dyret, Babylons fall	Romerriket går under	3. runde
19:11 - 20:15	Jesu gjenkomst og dom			
Kap 21-22	En ny himmel og en ny jord			

**HVA FØLER ELLER TENKER DU NÅ
OM JOHANNES' ÅPENBARING?**

**HVA VILLE DU TRENGT Å HØRE HVIS
DU BLE FORFULGT FOR TROEN DIN?**

KAPITTEL 1

- ▶ Åpenbaringen er et budskap fra Jesus for å forberede dem på hva som kommer til å skje snart. (v. 1-2)
- ▶ Åpningen (1:4-8) oppmuntrer med at Gud er med dem og at han kommer (3x), at de kalles til å være troverdige vitner som Jesus, og at han er herren over jordens konger som forfølger dem. De tilhører hans kongerike.
- ▶ GT-referanser:
 - ▶ Menneskesønnen i Dan 7:13-14
 - ▶ "Den gamle av dager" i Dan 7:9
 - ▶ Den himmelske skikkelsen i Dan 10:5-6
 - ▶ Lyden fra Esek 1:24 og 43:2
- ▶ *Hovedpoeng: Den mektige beskrivelsen av Jesus, med nøklene til dødsriket, ville være oppmuntrende for leserne. Han står midt iblant menighetene og er med dem i vanskelighetene.*

The Seven Churches of Revelation

BREVENE TIL MENIGHETENE

- ▶ Reflekterer byens geografiske, kulturelle og religiøse situasjon - i tillegg til menighetens situasjon.
- ▶ Alle hadde en romersk domstol hvor kristne hadde blitt eller kunne bli anklaget, og i alle fall de tre første hadde keisertempler.
- ▶ Hvordan Jesus beskriver seg selv har en teologisk hensikt. Tas fra kap 1, og for det meste egenskaper som er relevant for menigheten.
- ▶ Løfter til de som seirer → kap 21-22
- ▶ Nøkkelord i boka: **Seire** = beholde troen uansett hva som kommer. Ble redefinert da Jesus seiret ved å dø.
- ▶ Vranglærere: Falske apostler, nikolaittene, falske jøder, Bileams lære, Jesabel...

PERGAMON (2:12-17)

- ▶ I følge Ireneus (2. årh.) hadde nikolaittene en livsstil som lignet gnostikerne (fri til å synde)
- ▶ *Nikolaos* (gr.: "erobre folket") tilsvarer *Bileam* (hebr. "hersker av folket").
- ▶ Bileam forbindes med seksuell umoral og åndelig utroskap i 4. Mos 31. Han fikk Israel til å synde så de ikke nådde fram til landet.
- ▶ Noe av det samme i Pergamon?

**ALTERET FOR ATENA OG ZEVS
= SATANS TRONE?**

SARDES (3:1-6)

- ▶ Kjent for kunst og håndverk, for bleking og farging av klær.
- ▶ To ganger i historien hadde byen blitt invadert av en fiende om natten.
- ▶ Som mange andre byer i Romerriket hadde den et register av alle innbyggerne. Så lenge en person var i live var navnet ditt i denne boka, og det ble strøket ut når man døde. Å få navnet sitt strøket ville bety å miste borgerskapet.

Observasjon:

1. Hva er problemene i menigheten?
2. Hva blir de bedt om å gjøre?
3. Hva vil skje hvis de ikke forandrer seg?

Tolkning:

1. Hvordan ville de forstå v. 3b?
2. Hvorfor snakker Jesus om klær og farger?
3. Hvordan kommuniserer uttrykket "Livets bok"?

Anvendelse?

LAODIKEA (3:14-22)

- ▶ Den rikeste byen i Frygia. Kjent for banker, stolt av rikdommen sin og nektet å ta imot katastrofehjelp fra staten da byen ble truffet av et jordskjelv i år 60.
- ▶ Også kjent for tekstiler (spes. svart ull), produksjon av øremedisiner og en kjent øyesalve.
- ▶ Manglet naturlig vann-forsyning. Varme kilder blandet seg med det kalde fjellvannet, slik at vannet som nådde byen var lunkent.
- ▶ Zevs var skytsguden, men byen hadde også templer for Apollo, Asklepius, Hades, Hera, Atena, Serapis, Dionysus og andre.

Hva sier teksten?

1. Hva er problemene i menigheten?
2. Hva blir de bedt om å gjøre?

Hva betydde dette for dem?

1. Hvordan kunne de relatere til v. 15-16?
2. Hvilken holdning refererer Jesus til i v. 17?
3. Hvordan kontekstualiserer Jesus i v. 18?

Anvendelse?

**ER DET NOE I KAP 2-3 SOM DU SYNES
PASSER PÅ DAGENS MENIGHETER?**

Del	Beskrivelse	Tolkning		
Kap 1	Åpningsvisjon av Jesus			
Kap 2-3	Brev til de 7 menighetene			
Kap 4-5	Visjon av himmelen, Guds trone og det seirende lammet			
6:1 - 8:1	De 7 seglene	Seier, krig, sult, død, martyrenes lengsel, dommen, stillhet	En beskrivelse av resten av verdenshistorien	1. runde
8:2 - 11:19	De 7 basunene	Hagl & ild, hav til blod, vann bittert, mørke, gresshopper, enorm hær, kongerike	En ny utgang, denne gangen fra Romerriket	2. runde
Kap 12-14	Dragen, dyr og dom	Menneskene tilber enten dyret eller Gud og blir merket deretter	Ikke tilbe keiseren, vær forberedt på forfølgelse	
Kap 15-16	De 7 skålene	Byller, hav til blod, vann til blod, solen svir, mørke, Eufrat tørker, slutt	En ny utgang, dommens dag	
17:1 - 19:10	Dommen over Babylon	Den store hore på dyret, Babylons fall	Romerriket går under	3. runde
19:11 - 20:15	Jesu gjenkomst og dom			
Kap 21-22	En ny himmel og en ny jord			

BESKRIVELSE AV GUDS TRONROM

- ▶ v. 1 → 1:19 - det som er nå (kap 2-3?) + det som skal komme heretter.
- ▶ Skifte av perspektiv → fra himmelen
- ▶ GT-referanser:
 - Lyn, drønn og tordenbrak: 2 Mos 19
 - Visjoner av Guds trone i Jes 6 og Esek 1
 - Glasshav: 2 Mos 24:10, 30:18-21/1 Kg 7:23-26

RUNDE 1: KAP 5-7

MEN EN AV DE ELDSTE SA TIL MEG: "GRÅT IKKE! FOR **LØVEN AV JUDAS STAMME, DAVIDS ROTSKUDD, HAR SEIRET** OG KAN ÅPNE BOKEN OG DE SJU SEGLENE." (5:5)

RUNDE 1: KAP 5-7

OG JEG SÅ ET LAM.. OG DET SÅ UT SOM LAMMET VAR SLAKTET. (5:6)

KAP 5: BOKRULLEN MED DE 7 SEGLENE

- ▶ Testamenter var vanligvis forseglet med sju segl og trådte i kraft ved å åpnes.
- ▶ Bare Lammet kan åpne seglene fordi han har seiret → boken inneholder hendelser som skulle skje etter Jesu død og oppstandelse.
- ▶ 7 horn = allmektig (horn = styrke, f.eks. Dan 7-8, Sal 132:17, Klag 2:17)
- ▶ 7 øyne = ser alt, allvitende, Guds Ånd som er med hans folk på jorden. Og han hører bønnene deres (v. 8).
- ▶ v. 9-10 fra åpningen (1:5-7) – en sentral sannhet som må gjentas for de som forfølges: De skal herske som konger!
- ▶ GT-referanser:
 - ▶ Bokrull: Esek 2:10
 - ▶ Løven av Juda: 1 Mos 49:9-10
 - ▶ Davids rotskudd (Jes 11:1, 10), Guds 7 ånder (Jes 11:2?)

**HVA GJØR DETTE GLIMTET AV TILBEDELSEN
AV GUD OG LAMMET MED DEG?**

Del	Beskrivelse	Tolkning		
Kap 1	Åpningsvisjon av Jesus			
Kap 2-3	Brev til de 7 menighetene			
Kap 4-5	Visjon av himmelen, Guds trone og det seirende lammet			
6:1 - 8:1	De 7 seglene	Seier, krig, sult, død, martyrenes lengsel, dommen, stillhet	En beskrivelse av resten av verdenshistorien	1. runde
8:2 - 11:19	De 7 basunene	Hagl & ild, hav til blod, vann bittert, mørke, gresshopper, enorm hær, kongerike	En ny utgang, denne gangen fra Romerriket	2. runde
Kap 12-14	Dragen, dyr og dom	Menneskene tilber enten dyret eller Gud og blir merket deretter	Ikke tilbe keiseren, vær forberedt på forfølgelse	
Kap 15-16	De 7 skålene	Byller, hav til blod, vann til blod, solen svir, mørke, Euftrat tørker, slutt	En ny utgang, dommens dag	
17:1 - 19:10	Dommen over Babylon	Den store hore på dyret, Babylons fall	Romerriket går under	3. runde
19:11 - 20:15	Jesu gjenkomst og dom			
Kap 21-22	En ny himmel og en ny jord			

SEGL NR. 1: EN RYTTER PÅ EN HVIT HEST (6:1-2)

1. Jesus?

- ▶ Fra 100-tallet gjennom middelalderen
- ▶ Jesus i 19:12 - også kronet
- ▶ Hvit er alltid ellers *den gode fargen* i denne boka
- ▶ Seiret ved sitt første komme

Et bilde på evangeliet som går ut i verden, det seirer og sprer seg.

 Parthian Empire in 44 BC
 Parthian Empire in AD 138

SEGL NR. 1: EN RYTTER PÅ EN HVIT HEST (6:1-2)

2. Parterne?

- ▶ Hvit hest + bueskytter ville kunne assosieres med parterne, den eneste virkelige trussel mot Romerriket i øst (240 f.Kr. - 224 e.Kr.).
- ▶ De eneste ridende bueskytterne i det første århundre.
- ▶ Romerriket klarte aldri å erobre dem. Representerte sivilisasjonens utpost, en annerledes type fiende.
- ▶ Parterne knuste romerne i år 62 i Tigrisdalen.

Den første rytteren tilhører den samme serien som de andre tre, han er en del av den kommende dommen over Romerriket.

SEGL NR. 2: EN RYTTER PÅ EN RØD HEST (6:3-4)

- ▶ Rødt ble assosiert med krig og blod
- ▶ Freden tatt bort: Pax Romana forsvinner? (27 f.Kr. - ca 180 e.Kr.)
- ▶ Sverd = dom ved krig i GT

*Et bilde på den kommende dom over Romerriket og trolig også av
forfølgelse og død.*

SEGL NR. 3: EN RYTTER PÅ EN SVART HEST (6:5-6)

- ▶ Mer forfølgelse, denne gang økonomisk fordi de kristne ikke var med i handelsorganisasjonene som var knyttet til de hedenske gudene.
- ▶ En hungersnød forårsaker inflasjon. Hveten koster mer enn 10 ganger den vanlige prisen. Hungersnøder tidlig på 90-tallet.
- ▶ Krisen rammer de fattige. Olje og vin: De rike rammes ikke. De fleste kristne var ikke rike.

Også økonomisk forfølgelse kommer før Romerriket dømmes, og før Jesus kommer igjen.

SEGL NR. 4: EN RYTTER PÅ EN GULBLEK HEST (6:7-8)

- ▶ ¼ - delvis makt
- ▶ Kombinasjonen av sverd/hungersnød/pest brukes minst 18x i Jeremia og Esekiel om Guds dom.

Døden vil ta mennesker før enden kommer, og spesielt sverd og ville dyr ville være virkelig for de første leserne.

SEGL NR. 5: MARTYRENE UNDER ALTERET (6:9-11)

- ▶ Har blitt slaktet slik som Lammet ➡ tar del i Kristi lidelser (2 Kor 1:5, Fil 3:10, Kol 1:24, 1 Pet 4:13)
- ▶ I GT ble blodet helt ut ved foten av alteret (3 Mos 4:7, 18, 25) ➡ Martyrene er "ofringer".
- ▶ Guds dom er en god ting når man forfølges.

Hensikt: Styrke leserne til å holde ut selv om de må dø for troen sin.

SEGL NR. 6: DEN STORE VREDESDAGEN (6:12-17)

- ▶ Dårlige nyheter. 6 ble assosiert med ulykke og dom.
 - ▶ *Den store vredesdagen = et bilde på den siste dommen*
 - ▶ Folket på jorda representerer alltid de som ikke tror. 7 grupper mennesker = fullstendig dom.
 - ▶ GT-referanser:
 - ▶ v. 12-14: Jes 34:4 (Matt 24:29)
 - ▶ v. 15-16: Jes 2:10, 19-20, Hos 10:8
 - ▶ "Hvem kan da bli stående?" - Joel 2:11, Mal 3:2.
- Kommer svaret i kap 7?*

MELLOMSPILL – SCENE 1: TILBAKEBLIKK. DE 144000 (7:1-8)

- ▶ Kronologisk *før* det 6. segl: De har blitt beseglet før dommen skjer (som i Esek 9)
- ▶ Uvanlig stammeliste: Dan mangler (ikke Levi), Josef i stedet for Efraim og Manasse
➡ Troende Israel eller et bilde på Guds sanne folk?

Er 144 000 ment bokstavelig?

- ▶ “Myriade” (10000) er Bibelens største tall og brukes symbolsk i 1 Sam 18:7, Sal 3:7, 68:18 og Dan 7:10.
- ▶ *Ikke lite og ekskluderende, men et stort tall for de første leserne.*
- ▶ Hvis bokstavelig: 144000 etniske jøder (“mannlige jomfruer”, 14:4) er de eneste som slipper unna dommen. Stemmer dette med resten av Bibelen?
- ▶ Symbolsk: 12 x 12 x 1000: 12 stammer x 12 apostler x fullstendig jordisk fullstendighet (10 x 10 x 10) ➡ *Det fullstendige Guds folk.* (Joh 5:24)

MELLOMSPILL – SCENE 2: DEN STORE SKARE (7:9-17)

- ▶ Samme bilde, men etter trengselen (v. 14) foran tronen (v. 9)?
 - Som i 5,5-6: Hører først om det, deretter ser han det
- ▶ Oppfyllelsen av 1 Mos 15:5
- ▶ Palmegrener: Løvhyttefesten, til minne om utfrielsen fra Egypt ➔ en ny utfrielse

SEGL NR. 7: STILLHET (8:1)

ANVENDELSE AV KAP 6-7:

SLIK GUD LOVET LESERNE Å DØMME DET ONDE ROMERRIKET, LOVER HAN Å DØMME ONDSKAPEN I VÅR TID. GIR DISSE KAPITLENE DEG NOEN NYE PERSPEKTIVER PÅ HVORDAN MØTE LIDELSE?

HVORDAN OPPMUNTRER DISSE KAPITLENE DEG?

Del	Beskrivelse	Tolkning		
Kap 1	Åpningsvisjon av Jesus			
Kap 2-3	Brev til de 7 menighetene			
Kap 4-5	Visjon av himmelen, Guds trone og det seirende lammet			
6:1 - 8:1	De 7 seglene	Seier, krig, sult, død, martyrenes lengsel, dommen, stillhet	En beskrivelse av resten av verdenshistorien	1. runde
8:2 - 11:19	De 7 basunene	Hagl & ild, hav til blod, vann bittert, mørke, gresshopper, enorm hær, kongerike	En ny utgang, denne gangen fra Romerriket	2. runde
Kap 12-14	Dragen, dyr og dom	Menneskene tilber enten dyret eller Gud og blir merket deretter	Ikke tilbe keiseren, vær forberedt på forfølgelse	
Kap 15-16	De 7 skålene	Byller, hav til blod, vann til blod, solen svir, mørke, Euftrat tørker, slutt	En ny utgang, dommens dag	
17:1 - 19:10	Dommen over Babylon	Den store hore på dyret, Babylons fall	Romerriket går under	3. runde
19:11 - 20:15	Jesu gjenkomst og dom			
Kap 21-22	En ny himmel og en ny jord			

BASUN NR. 1 (8:7)

- ▶ Basuner brukt mye i GT, bl.a.:
 - om Guds nærvær (2 Mos 19:16)
 - til å advare (Jer 6:1, Esek 33:3-5)
 - (den siste) om historiens slutt (Jes 27:13, Matt 24:31, 1 Kor 15:52, 1 Tess 4:16)
- ▶ Hagl, ild og blod fra 2 Mos 9:23-25 ➔ Dom og en ny utfrielse.
- ▶ Gresset er fortsatt der etter det 6. seglet ➔ gjentakelse
- ▶ 1/3: Mer alvorlig nå enn 1/4 etter det 4. segl. *Fortsatt delvis dom. Gode nyheter fordi det betyr utfrielse for Guds folk.*

BASUN NR. 2-4 (8:8-12)

2. Hav til blod: 2 Mos 7:20 → *mer dom/utfrielse*

3. Malurt = bitterhet (Ordsp 5:4, Klag 3:19)

- ▶ Jer 9:15, 23:15 - Gud vil gi folket malurt og forgiftet vann pga. deres ulydighet

4. Mørke: 2 Mos 10:21

- ▶ Kobles til Herrens dag i Joel 3:20, Amos 8:9
- ▶ Stjernene rammes selv om de falt i 6:13 → gjentakelse

BASUN NR. 5: (9:1-12) (1. VE-ROP)

- ▶ Den 8. plagen i 2 Mos 10:12, bare verre.
- ▶ Angriper alle andre enn Guds folk ➔ forutsetter 7:1-8
- ▶ Gresset er tilbake etter 8:7 ➔ gjentakelse/bilder
- ▶ GT-referanser: Joel, spesielt 1:6
- ▶ Trekk fra parterne: Langt hår og "skyter" bakover
- ▶ Abaddon = avgrunnen/dødsriket (Job 31:12, Sal 88:12, Ordsp 27:20)
- ▶ Apollyon = ødeleggelse

Ikke ment bokstavelig, men de mest fryktinngytende bildene i den kulturen brukes om den kommende dommen. Dette er en oppmuntring for de kristne, at Gud vil gripe inn og dømme ondskapen.

 Parthian Empire in 44 BC
 Parthian Empire in AD 138

BASUN NR. 6 (9:13-21)

- ▶ Eufrat var grensen mellom romerne og parterne. Angrep kom vanligvis via elva.
- ▶ $20\ 000 \times 10\ 000 = 200$ millioner:
 - ▶ En enorm hær. Kan ha vært mer enn hele verdens befolkning på den tiden (150-330 millioner basert på ulike beregninger)
- ▶ Parterne var kjent for kavaleriet sitt og brukte ofte ildpiler.

*Enda "større" bilde på dommen over Romerriket
(hele "verden" for leserne)*

MELLOMSPILL – SCENE 1: DEN LILLE BOKRULLEN (KAP 10)

- ▶ Esek 2,8 – 3,3: Esekiel spiser en bokrull med "likklage, sukk og ve-rop", men den smakte som honning.
- ▶ v. 11: "tale profetisk" – Johannes er en profet som Esekiel
- ▶ GT-referanser: Dan 12, hvor en engel snakker om en kommende trengselstid og oppstandelsen fra de døde
 - ▶ v. 4 → Dan 12:4, 9
 - ▶ v. 5 → Dan 12:7

Det å følge Jesus ("spise" Guds ord, evangeliet) innebærer både glede og smerte (?)

Guds ord smaker søtt for de som tror, men blir til sviende ord for dem som står imot (v. 11) (?)

MELLOMSPILL – SCENE 2: DE TO VITNENE (11:1-14)

- ▶ v. 1: Dersom 90 e.Kr. var templet ødelagt ➡ et bilde på den kristne menighet? (3:12, Esek 40-48)
- ▶ 42 mnd = 1260 dager = 3 1/2 år = en ufullstendig periode?
- ▶ De to vitnene = "de to oliventrærne og de to lysestakene foran jordens herre"
 - Sak 4: To oliventrær = øverstepresten Josva + den kongelige Serubabel. Lysestaken står for Guds Ånd?
 - Jesus er prest + konge, og kirken er "prester og konger" (1:6, 5:10, 20:6). Lysestakene er menigheter i 1:20.
 - *De to vitnene = Guds menighet som "profeterer" (= snakker for Gud). Det er det kirken gjør (bør gjøre).*
- ▶ Hvorfor to? Nødvendig i 5 Mos 19:15. Boka handler om å være trofaste vitner.

MELLOMSPILL – SCENE 2: DE TO VITNENE (11:1-14)

- ▶ Sekkestrie: Et omvendelsesbudskap til verden?
- ▶ v. 6: Beskrives som Elia og Moses = to store profeter
- ▶ v. 7: Peker fram mot det første dyret (13:7, 17:8). Dersom dyret er keiseren, passer det at de to vitnene er menigheten.
- ▶ Vitne = gr. *martus* (→ martyr)
- ▶ Jesus ble korsfestet i den store byen (Roma? Fordi romerne utførte det?) + Sodoma + Egypt (symboler på ondskap og undertrykkelse).
- ▶ v. 9-10: Verden forakter de kristne.
- ▶ v. 11: Fra Esek 37 - hvor Israel som Guds folk blir gjenopprettet.
- ▶ v. 14: Det andre ve-ropet var den 6. basunen + mellomspillet

Det første mellomspillet (kap 7) beskrev menigheten som en seirende hær. I dette andre mellomspillet beskrives de som profeter og martyrer.

BASUN NR. 7 (11:15-19) (3. VE-ROP?)

- ▶ v. 17: Ikke lenger han som "skal komme" - *Enden har kommet* (10:7)
- ▶ "Han skal være konge i all evighet": Basuner ble også brukt når en ny konge tok tronen. (f.eks. 1 Kg 1:34)
- ▶ Paktkisten forsvant etter 586 f.Kr. Symbolsk for Guds nærvær, som blir synlig når denne tidsalder ender.
- ▶ GT-referanser: Sal 2 (v. 15, 18), 1 Mos 6:11-13 (v. 18)

ANVENDELSE AV KAP 8-11:

HVA KAN VI SOM MENIGHET LÆRE OM DET Å “PROFETERE” (SNAKKE GUDS SAK) I EN FIENDTLIG VERDEN? (10:11, 11:1-14)

Del	Beskrivelse		Tolkning	
Kap 1	Åpningsvisjon av Jesus			
Kap 2-3	Brev til de 7 menighetene			
Kap 4-5	Visjon av himmelen, Guds trone og det seirende lammet			1. runde
6:1 - 8:1	De 7 seglene	Seier, krig, sult, død, martyrenes lengsel, dommen, stillhet	En beskrivelse av resten av verdenshistorien	
8:2 - 11:19	De 7 basunene	Hagl & ild, hav til blod, vann bittert, mørke, gresshopper, enorm hær, kongerike	En ny utgang, denne gangen fra Romerriket	2. runde
Kap 12-14	Dragen, dyr og dom	Menneskene tilber enten dyret eller Gud og blir merket deretter	Ikke tilbe keiseren, vær forberedt på forfølgelse	3. runde
Kap 15-16	De 7 skålene	Byller, hav til blod, vann til blod, solen svir, mørke, Euftrat tørker, slutt	En ny utgang, dommens dag	
17:1 - 19:10	Dommen over Babylon	Den store hore på dyret, Babylons fall	Romerriket går under	
19:11 - 20:15	Jesu gjenkomst og dom			
Kap 21-22	En ny himmel og en ny jord			

MELLOMSPILL – SCENE 1: KVINNEN OG DRAGEN (KAP 12)

- ▶ Ikke kronologisk etter kap 11, men et tilbakeblikk og framblikk fra begynnelse til slutt. Behind the scenes.
- ▶ GT-referanser:
 - ▶ Fødsel: Sion/Jerusalem i Is 66:7-9, Mika 4:9-10
 - ▶ Styre folkeslag med jernstav: Sal 2 ➔ Messias
 - ▶ På ørnevinger: Israel i ødemarken (2 Mos 19:4)
 - ▶ *én tid, tider og en halv tid*: Fra Dan 7:25, 12:7 - om trengsler
 - ▶ Det mytologiske kaosmonsteret Leviatan hadde flere hoder (Job, Sal 74, 89, Jes 27, 30, 51). Det 4. dyret i Dan 7 hadde 10 horn.

Kvinnen er Israel som "føder" Messias, men også kirken som forfølges av dragen (Satan). En åpenbaring av hvem som trekker i trådene. Oppmuntring til å holde ut og trygghet om at Gud vil bevare dem.

MELLOMSPILL – SCENE 1: KVINNEN OG DRAGEN (KAP 12)

- ▶ v. 7-9: En beskrivelse av at Satan beseires, ikke tydelig når det skjedde. Poenget er at han falt pga hva Jesus gjorde (v. 10-11, Luk 10:18, Joh 12:31).
- ▶ Trenger ikke bety at han var i Guds himmel, kan også være "himmelrommet" hvor man tenkte at åndene oppholdt seg (jf. Efeserne).
- ▶ Han er beseiret i ånde verdenen, men aktiv på jorden.
- ▶ *Viktig: Kristne seirer også over ham "ved Lammets blod og ved det ordet de vitnet." (v. 11) De får vite at han kommer til å forfølge dem, men at han kan overvinnes selv om det kan bety at de dør.*

MELLOMSPILL – SCENE 2: DET FØRSTE DYRET (13:1-10)

- ▶ Ligner på dragen med 7 hoder, 10 horn, men 10 kroner.
 - ▶ En blanding av dragen/Leviatan og leopard/bjørn/løve fra Dan 7 (verdensmakter) ➔ den onde keisermakten som står imot Gud.
 - ▶ v. 4: Neros selvmord i år 68 førte til 4 keisere på ett år og mange opprør i provinsene. Så ut som at keisermakten ville kollapse, men så ble den sterkere enn på lenge under Vespasian, Titus og Domitian.
 - ▶ Blasfemiske navn fordi keiserne tok guddommelige titler: "Guds sønn", "Herre", "Frelser", til og med "Gud".
 - ▶ Romerne kom bokstavelig "opp fra havet" da de landet på kysten av Lilleasia.
- En åpenbaring om at Satan har "delegert" forfølgelsen til keiseren som har makt over "hele" verden. Alle andre tilber ham, men de kristne må stå imot.*

MELLOMSPILL – SCENE 2: DET ANDRE DYRET (13:11-18)

- ▶ Kalles senere “den falske profeten” (16:13, 19:20, 20:10)
- ▶ Lam/drage: Ser kanskje ut som en frelser, men har Satans stemme.
- ▶ Får alle på jorden til å tilbe det første dyret:
 - Ministrene som fremmet det romerske styret, spesielt slik det kom til syne i keiserdyrkelsen?
 - Keiserkultens prester som sies å ha lurt folk med sine lys- og ildmirakler og buktaling som fikk bildet av Cæsar til å “snakke” (v. 15)?
 - *Propaganda som får mennesker til å tilbe keiseren.*
- ▶ Tilbedelse av dyret representeres med dyrets merke på hånd eller panne (som med utgangen fra Egypt i 2. Mos 13:9, 16 og loven i 5. Mos 6:8 og 11:18)

20. august 11. s. e. pinse

Tekst: Joh 6.66-69

Ingen gudstjenester

Angvik 666

Johannes' åpenbaring

Johannes' åpenbaring

666

Forfatter

Den eldste oldkirkelige tradisjonen taler entydig om at apostelen Johannes har skrevet Johannes' åpenbaring. Senere ble meningene mer

Hovedpunkter i boken:

- 1 Prolog, 1:1-8
- 2 Sendebrevene. Det er viktig å forberede seg til Jesu gjenkomst, 1:9-3:22
- 3 Profetier om ting som skal skje,

DYRET OG DETS MERKE

- ▶ Mange forslag:
 - Luther og andre protestanter: Paven
 - Katolske kirke: Martin Luther = 666
 - Mennonittene på 1600-tallet: Barnedåp
 - Strekkoder, VISA, www, covid19...
- ▶ Må ha med økonomisk forfølgelse å gjøre
- ▶ "Merke" (*charagma*) ble brukt om keiserens stempel på dokumenter og hans bilde på mynter

666

"Neron Kaisar" på hebraisk = 666

קסר

נרון

(RSQ)

(NWRN)

200 + 60 + 100

50 + 6 + 200 + 50

DYRETS MERKE

OG GUDS SEGL

ÅP 13:17

Hva er dyrets merke?

Dyrets navn eller tallet for dets navn

ÅP 14:1

Hva er Guds segl definert som?

Lammets navn og dets Fars navn

ÅP 13:16

Hvor på kroppen plasseres dyrets merke?

På høyre hånd eller panne

ÅP 14:1

Hvor er Guds segl skrevet?

På pannen

Kan du ha dyrets merke og Guds segl på pannen samtidig?

Nei

ÅP 13:16-18 & 14:1-5

Hva ser disse versene ut til å beskrive?

De to navnene mennesker kan være "åndelig merket" med

ÅP 14:9

Hva er dyrets merke forbundet med?

Tilbedelse av dyret

ÅP 13:8

Hvem vil tilbe dyret?

De som ikke har sitt navn skrevet i Livets bok

ÅP 3:12

Hva skrives på den som seirer?

Guds navn, navnet på Guds by og Jesu navn

ÅP 22:4

Hva vil være på pannen til innbyggerne i Det nye Jerusalem?

Guds navn

EF 1:13, 4:30, 2 KOR 1:22

Når får man Guds segl?

Når man kommer til tro

Kan en kristen ha dyrets merke?

Nei

KONKLUSJON

Kristne har Guds segl på pannen.

En kristen kan ikke ha både Guds segl og dyrets merke på pannen.

Kristne trenger derfor ikke frykte dyrets merke.

Og hvis det likevel er fremtidig...

SÅ DE FØRSTE LESERNE MIKROCHIPER, VISA-KORT ELLER STREKKODER?

SKJØNTE DE BUDSKAPET I BOKA?

BLE DE SKREMT AV DETTE BUDSKAPET?

ER DET TYDELIG AT DU TILBER DYRET HVIS DU HAR DYRETS MERKE?

VIL EN MIKROCHIP AUTOMATISK FÅ DEG TIL Å TILBE NOEN ANNEN ENN GUD?

**VIL ET VAKSINEPASS AUTOMATISK FÅ DEG
TIL Å TILBE NOEN ANNEN ENN GUD?**

**BØR DU BEKYMRE DEG HVIS DET IKKE FÅR DEG TIL Å
TILBE NOEN ANNEN ENN GUD?**

HVORDAN ER VI FRELST I FØLGE RESTEN AV BIBELEN?

**ER DET KLOKT Å LAGE EN TEOLOGI SOM LEGGER NOE
TIL TRO UT FRA DENNE MERKELIGE BOKA ALENE?**

**FINNES DET NOEN LITEN SKRIFT I VÅR
“FRELSKONTRAKT” MED GUD?**

HAR GUD LYST TIL Å LURE DEG?

MELLOMSPILL – SCENE 3: DE 144 000 OG DOMMEN (KAP 14)

- ▶ Først ses de med Guds segl (v. 1-5), så ses dommen over de som har tatt dyrets merke (v. 6-20).
- ▶ v. 5 fra Sef 3:13, om "Israels rest" (det troende Israel)
- ▶ v. 10-11: Bokstavelig evig pine foran englene og Lammet?
 - Apokalyptikk er sjelden bokstavelig
 - Det er *røyken* som stiger opp i all evighet, som fra Babylon (19:3) og Edom/nasjonene (Jes 34:10). Et bilde på ødeleggelse.
- "Ild og svovel" brukes bare om Sodoma (1 Mos 19, Luk 17:29) og Gog (Esek 38:22). Lignende uttrykk i Sal 11:6 og Jes 34:9. Uttrykk for ødeleggelse.
- ▶ "Verken natt eller dag":
 - Også fra Jes 34:10 ➡ hører sammen med røyken. Mulig rekkefølgen endres for å lage en chiasme.
 - Guds vredes vin (v. 10) ➡ vinpressen i v. 19-20 = ikke en evig prosess

Billedlig tolkning: Dommen skjer foran Lammet, og den er endelig.

OPPSUMMERING AV KAP 12–14:

“DEN STORE KAMPEN” ER ALLEREDE VUNNET, MEN DERFOR KOMMER DET FORFØLGELSER (KAP 12). DE MÅ HOLDE UT OG IKKE TILBE KEISEREN (KAP 13), SÅ VIL GUD GRIPE INN OG DØMME ONDSKAPEN (KAP 14).

HVA OPPMUNTREDE DEG MEST FRA DISSE KAPITLENE?

KAP 15–16

SANGEN FOR LAMMET – DE SJU SKÅLENE

Del	Beskrivelse	Tolkning		
Kap 1	Åpningsvisjon av Jesus			
Kap 2-3	Brev til de 7 menighetene			
Kap 4-5	Visjon av himmelen, Guds trone og det seirende lammet			
6:1 - 8:1	De 7 seglene	Seier, krig, sult, død, martyrenes lengsel, dommen, stillhet	En beskrivelse av resten av verdenshistorien	1. runde
8:2 - 11:19	De 7 basunene	Hagl & ild, hav til blod, vann bittert, mørke, gresshopper, enorm hær, kongerike	En ny utgang, denne gangen fra Romerriket	2. runde
Kap 12-14	Dragen, dyr og dom	Menneskene tilber enten dyret eller Gud og blir merket deretter	Ikke tilbe keiseren, vær forberedt på forfølgelse	
Kap 15-16	De 7 skålene	Byller, hav til blod, vann til blod, solen svir, mørke, Euftrat tørker, slutt	En ny utgang, dommens dag	
17:1 - 19:10	Dommen over Babylon	Den store hore på dyret, Babylons fall	Romerriket går under	3. runde
19:11 - 20:15	Jesu gjenkomst og dom			
Kap 21-22	En ny himmel og en ny jord			

KAP 15: SANGEN FOR LAMMET

- ▶ v. 2 - Samme havet som i 4:6, men nå med ild (= etter dommen?)
- ▶ Moses' sang: 2 Mos 15, etter Sivsjøunderet.
- ▶ De som har seiret over dyret (v. 2) står foran Gud. Dommen (de 7 skålene) kommer over de som bor på jorden og som tilber dyret (16:2).
- ▶ En ny utfrielse for Guds folk (som betyr dom over undertrykkerne). I 2. Mosebok stod de ved siden av Sivsjøen og sang om frelsen. Her synger de Moses sang på nytt, denne gang *på* havet.

SKÅL NR. 1-4 (16:2-9)

- ▶ Ikke lenger 1/4 eller 1/3, men fullstendig. *“Dommens dag” er kommet.*
- 1. Byller (2 Mos 9:10-11). Guds folk rammes ikke nå heller.
- 2. Havet til blod (2 Mos 7:17-21) ➡ ny utgang
- 3. Elver og vannkilder til blod (2 Mos 7:17-21) ➡ v. 6
 - ▶ v. 5 - Ikke lenger “som skal komme”. Slutt for 3. gang.
- 4. Solen svir. Dette burde ha fått dem til å vende om.

SKÅL NR. 5-6 (16:10-16)

5. Dyrets rike lagt i mørke (2 Mos 10:22) ➡ det nye Egypt som undertrykker dem blir dømt. Ingen omvendelse.

6. Euftrat tørker opp (➡ Sivsjøen, Jordan Jos 4:23)

 Kongene fra Østen: Parterne igjen (som den 6. basun)

 Frosker fra 2 Mos 8:3

 Samling av nasjonene: Domsspråk i profetene (Joel 3:7, Sef 3:8, Jes 13:4-6, Sak 14:2-3). Også Sal 2.

 Harmageddon = Har-Megiddo (Megiddofjellet)

 Fortsatt ingen omvendelse

MEGIDDO-SLETTEN

- ▶ “Megiddo-fjellet” finnes ikke. Megiddo er i stedet en slette hvor noen kamper i GT skjedde (f.eks. Dom 5:19, 2 Kong 23:29). Nærmeste fjell er Tabor (Dom 4).
- ▶ Hvor mye kjente menighetene i Asia til geografien i Israel uansett?
- ▶ Kongene fra Østen ser ut til å være Guds redskap for å dømme Romerriket, deretter dømmes alle verdens konger. Men denne krigen hoppes nesten over, for i neste vers skjer dommen.
- ▶ “Armageddon” er ikke en verdenskrig som *leder opp til Dommедag*, men skjer *på dommens dag* (15:1, 16:5, 16:15).

SKÅL NR. 7 (16:17-21)

- ▶ Jordskjelv - som ved det 6. segl
- ▶ Lyn, drønn og tordenbrak ➡ 4:5, 8:5, 11:19
- ▶ Den store byen/det store Babylon = Roma (17:18). Dom over både Romerriket og hele verden.
- ▶ "Gud glemte ikke": En oppmuntring om at rettferdighet skal skje. (Nah 1:3)
- ▶ v. 20 → som ved det 6. segl (6:14)
- ▶ Hagl (2 Mos 9:24) på ca. 50 kg ➡ total ødeleggelse
- ▶ Fortsatt ingen omvendelse, bare spott.

Del	Beskrivelse	Tolkning		
Kap 1	Åpningsvisjon av Jesus			
Kap 2-3	Brev til de 7 menighetene			
Kap 4-5	Visjon av himmelen, Guds trone og det seirende lammet			
6:1 - 8:1	De 7 seglene	Seier, krig, sult, død, martyrenes lengsel, dommen, stillhet	En beskrivelse av resten av verdenshistorien	1. runde
8:2 - 11:19	De 7 basunene	Hagl & ild, hav til blod, vann bittert, mørke, gresshopper, enorm hær, kongerike	En ny utgang, denne gangen fra Romerriket	2. runde
Kap 12-14	Dragen, dyr og dom	Menneskene tilber enten dyret eller Gud og blir merket deretter	Ikke tilbe keiseren, vær forberedt på forfølgelse	
Kap 15-16	De 7 skålene	Byller, hav til blod, vann til blod, solen svir, mørke, Euftrat tørker, slutt	En ny utgang, dommens dag	
17:1 - 19:10	Dommen over Babylon	Den store hore på dyret, Babylons fall	Romerriket går under	3. runde
19:11 - 20:15	Jesu gjenkomst og dom			
Kap 21-22	En ny himmel og en ny jord			

DOMMEN OVER BABYLON (17:1 - 19:10)

- ▶ 17:1 - Roma var ikke en havneby, men Romerriket "satt" på Middelhavet, og på folk og nasjoner (v. 15). (Jer 51:13)
 - Roma sitter på dyret: Den romerske stat bæres av keiserne/militærmakten?
 - Er dyret den *forfølgende* keisermakten?
 - Den *var* (under Nero), *er ikke* (ikke statlig forfølgelse nå), men *det kommer?*
- ▶ 17:2 - Tilbedt de romerske gudene/keiseren, opphøyd Roma selv til å bli en gudinne og verdens sentrum.
- ▶ 17:3-6 - Et avskyelig bilde... (bl.a. fra Jer 51:7)

ROMAN EMPERORS - THE PRINCIPATE

AUGUSTUS
27BC - 14AD

TIBERIUS
14 - 37

CALIGULA
37 - 41 †

CLAUDIUS
41 - 54 †

NERO
54 - 68 †

GALBA
68 - 69 †

OTHO
69 †

VITELLIUS
69 †

VESPASIAN
69 - 79

TITUS
79 - 81

DOMITIAN
81 - 96 †

NERVA
96 - 98

TRAJAN
98 - 117

HADRIAN
117 - 138

ANTONINUS PIUS
133 - 161

LUCIUS VERUS & MARCUS AURELIUS
161 - 169 161 - 180

COMMODUS
177 - 192 †

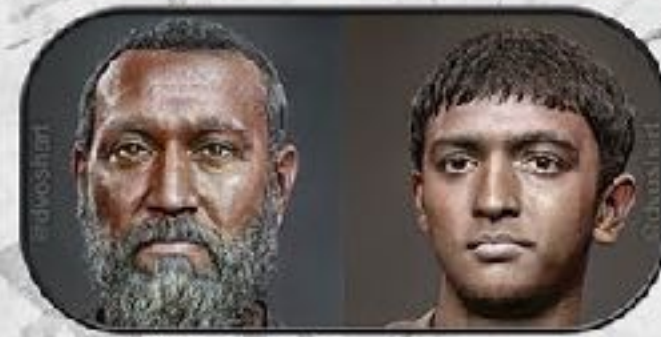
PERTINAX
193 †

DIDIUS JULIANUS
193 †

SEPTIMIUS SEVERUS, CARACALLA & GETA
193, 211 198 - 217 † † 211

MACRINUS & DIADUMENIAN
217 - 218 † 218 †

ELAGABALUS
218 - 222 †

SEVERUS ALEXANDER
222 - 235 †

MAXIMINUS THRAX
235 - 238 †

GORDIAN I & GORDIAN II
238 † 238 †

PUPIENUS & BALBINUS
238 † 238 †

GORDIAN III
238 - 244 †

PHILIP THE ARAB & PHILIP II
244 - 249 † 247 - 249 †

DECIUS
249 - 251 †

HERENNIUS ETRUSCUS
249 - 251 †

HOSTILIAN
251

TREBONIANUS GALLUS & VOLUSIANUS
251 - 253 †

AEMILIAN
253 †

VALERIAN, GALLIENUS & SALONINUS
253 - 260 † 253 - 268 † 258 - 260 †

CLAUDIUS GOTHICUS
268 - 270

QUINTILLUS
270 †

AURELIAN & ULPIA SEVERINA
270 - 275 † 275 †

TACITUS
275 - 276

FLORIANUS
276 †

PROBUS
276 - 282 †

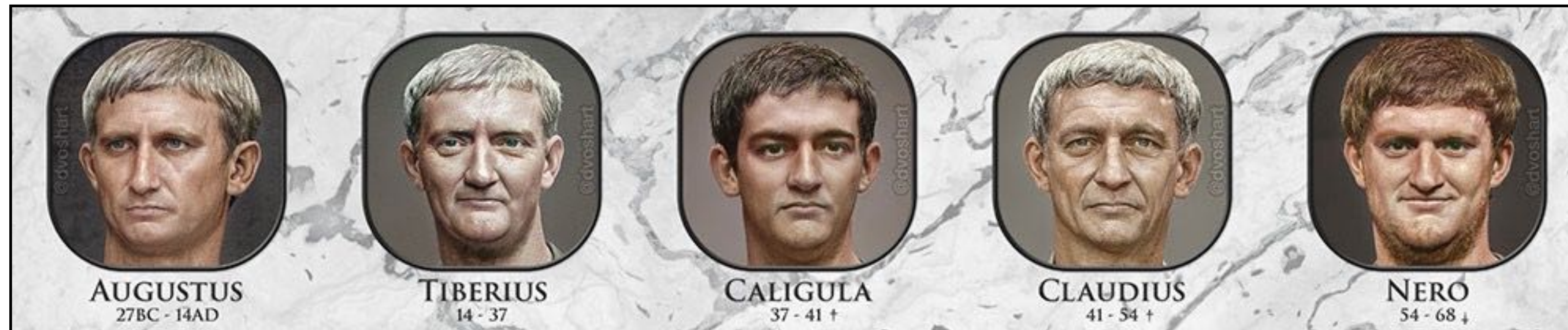

CARUS
282 - 283 †

CARINUS & NUMERIAN
283 - 285 † 283 - 284 †

DE ROMERSKE KEISERNE (17:8-11)

7 = alle Romas keisere? ➔
Keisermakten nærmer seg slutten?

Leserne visste hvem som regjerte. Dette er ikke ment å være en gåte for andre lesere senere.

Poenget er å vise hva den regjerende keiseren er og hvem som egentlig står bak, så ikke de blir lurt av den tilsynelatende rolige perioden før utbruddet.

NOEN AV ÅRSAKENE TIL ROMERRIKETS FALL

1. Korrupsjon og politisk ustabilit. Borgerkriger 180-285.
2. Økonomiske problemer og for stor avhengighet av slaver.
3. For stort til å kontrollere. Folk langt unna Roma tok over lokale skikker og blandet seg med andre folkegrupper.
4. Delt i øst og vest i 395. Dårligere forsvar utad og interne stridigheter om ressurser. Etter hvert finanskriser i vest (Roma).
5. Invasjoner av barbarer (gotere, vandaler, frankere, anglere, saksere osv.). Roma tatt i 410, med endelig fall i 476.
6. Østriket (Konstantinopel) sto til 1453.

SILTE PARTERNE EN ROLLE I ROMERRIKETS FALL?

- ▶ Parterne angrep i 115 e.Kr. og de romerske garnisonene i Selukia, Nisibis og Edessa (nærmest Asia/Syria/Israel) ble overtatt av de lokale.
- ▶ 161 e.Kr.: Parterne tok Armenia, Syria og Odessa.
- ▶ Sasanerne (etterkommerne) angrep Syria og Mesopotamia i 230 og 238-240.
- ▶ Stadig kriger utover historien, men parterne tok egentlig aldri Romerriket. Bildet brukes trolig fordi det ga mening for leserne (som den fienden romerne aldri klarte å ta), selv om det var mange folkegrupper involvert i at Romerriket gikk under.
- ▶ Hunerne kom fra *nordøst*, fikk andre folkegrupper til å flytte vestover og etter hvert inn i Romerriket, og var en grunn til at det gikk under.

HVA ER GALT MED “BABYLON”?

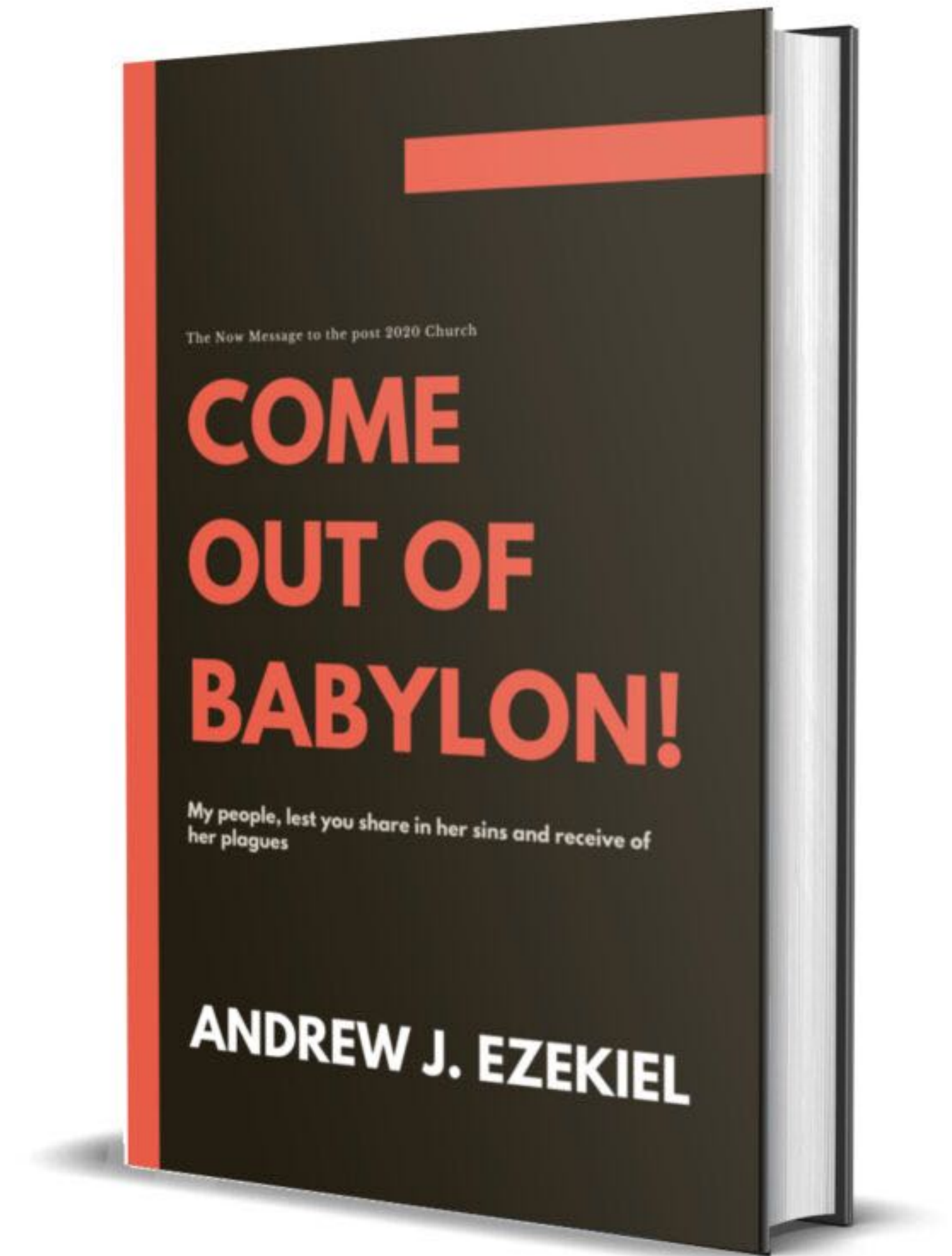
1. Avgudsdyrkelse (åndelig hor), blasfemi (keiserdyrkelsen og rikets selvopphøyelse [18:7]).
 2. Vold, spesielt mot kristne (18:20). Større enn bare Romerriket (18:24). Jerusalem drepte profetene og kan også være “Babylon” (11:8).
 3. Rikdom. Mye økonomisk og kommersielt språk i sørgingen (18:3, 11-19, 23). Økonomisk press var mer vanlig enn vold mot kristne på Johannes’ tid.
- ▶ Ekko fra mange av domsordene mot Babylon i GT-profetene

ET BUD TIL LESERNE

“Dra bort fra henne, mitt folk!” (18:4)

- ▶ Sitat fra Jes 52:11 hvor det brukes om at Juda skal vende tilbake fra Babylon
- ▶ Hvor skal de dra? ➡ Det nye Jerusalem
- ▶ Paulus bruker det om helliggjørelse (2 Kor 6:17)

ET BUD TIL OSS

""Dra bort fra henne, mitt folk, så dere ikke tar del i hennes synder og ikke rammes av hennes plager." (18:4)

Hvordan kan Guds tempel og avgudene forlikes? Vi er jo den levende Guds tempel, slik Gud har sagt: Jeg vil bo og vandre midt iblant dem, jeg skal være deres Gud, og de skal være mitt folk. Derfor sier Herren: Dra bort fra dem og skill dere fra dem. Rør ikke noe urent! Da vil jeg ta imot dere, jeg vil være deres far, og dere skal være mine sønner og døtre, sier Herren, Den allmektige. Mine kjære, når vi har disse løftene, så la oss rense oss for all urenheter på kropp og sjel og fullføre vår helliggjørelse i ærefrykt for Gud. (2 Kor 6:16 – 7:1)

Leserne bes ikke om å forlate Romerriket fysisk, men om ikke å ta del i syndene. Heller ikke vi skal ut av verden, men holde oss unna det som gjør oss urene slik at vi kan leve hellige liv etter Guds vilje.

19:11 — 20:15

JESU GJENKOMST OG DOM

Del	Beskrivelse	Tolkning		
Kap 1	Åpningsvisjon av Jesus			
Kap 2-3	Brev til de 7 menighetene			
Kap 4-5	Visjon av himmelen, Guds trone og det seirende lammet			
6:1 - 8:1	De 7 seglene	Seier, krig, sult, død, martyrenes lengsel, dommen, stillhet	En beskrivelse av resten av verdenshistorien	1. runde
8:2 - 11:19	De 7 basunene	Hagl & ild, hav til blod, vann bittert, mørke, gresshopper, enorm hær, kongerike	En ny utgang, denne gangen fra Romerriket	2. runde
Kap 12-14	Dragen, dyr og dom	Menneskene tilber enten dyret eller Gud og blir merket deretter	Ikke tilbe keiseren, vær forberedt på forfølgelse	
Kap 15-16	De 7 skålene	Byller, hav til blod, vann til blod, solen svir, mørke, Euftrat tørker, slutt	En ny utgang, dommens dag	
17:1 - 19:10	Dommen over Babylon	Den store hore på dyret, Babylons fall	Romerriket går under	3. runde
19:11 - 20:15	Jesu gjenkomst og dom			
Kap 21-22	En ny himmel og en ny jord			

JESU GJENKOMST (19:11-21)

Et fantastisk syn for de første leserne. Jesus og himmelens hærskarer (Matt 25:31, Mark 13:27, 2 Thess 1:7-8) kledd i hvitt, uovervinnelig, som kommer for å redde dem.

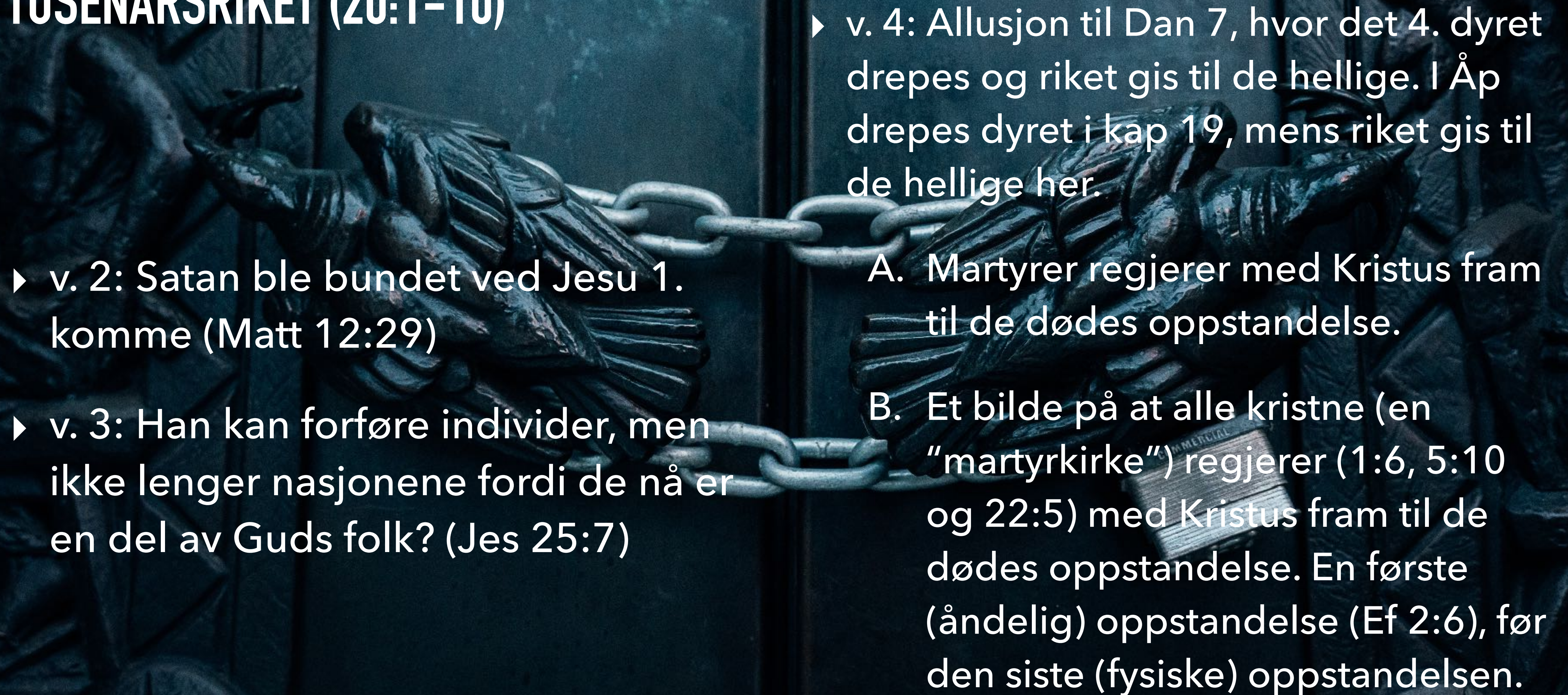

- ▶ Mange kroner (v. 12): Den rettmessige verdens konge
- ▶ Et annet aspekt av hvem Jesus er. Han kommer for å (v. 15):
 - slå folkene og styre dem med jernstav (Sal 2)
 - tråkke vinpressen fylt av Guds vrede (Jes 63)
- ▶ "Det trofaste og sannferdige vitnet" (3:14) har blitt dommeren "Trofast og Sannferdig".
- ▶ v. 12: Øyne som ild = dom (Jes 66:16)

JESU GJENKOMST (19:11-21)

- ▶ v. 13: Blodige klær før kampen begynner ➡ hans eget blod
- ▶ GT-referanser i v. 17-21
 - Fuglenes festmåltid fra Esek 39:4, 17-20 (Job 39:27-30) ➡ domsbilde (som i Matt 24:28 og Luk 17:37)
 - Reversering fra Sef 1:7-9
 - Sal 2 (v.19) – verdens opprør mot Gud (helt siden 1. Mos 3)
- ▶ Dyret og den falske profeten beseiret!
 - ild og svovel (v. 20) = ødeleggelse i GT, ikke evig pine
 - ildsjøen = en sjø av Guds dom ("den annen død", 20:14)

TUSENÅRSRIKET (20:1-10)

-
- ▶ v. 2: Satan ble bundet ved Jesu 1. komme (Matt 12:29)
 - ▶ v. 3: Han kan forføre individer, men ikke lenger nasjonene fordi de nå er en del av Guds folk? (Jes 25:7)
 - ▶ v. 4: Allusjon til Dan 7, hvor det 4. dyret drepes og riket gis til de hellige. I Åp drepes dyret i kap 19, mens riket gis til de hellige her.
 - A. Martyrer regjerer med Kristus fram til de dødes oppstandelse.
 - B. Et bilde på at alle kristne (en "martyrkirke") regjerer (1:6, 5:10 og 22:5) med Kristus fram til de dødes oppstandelse. En første (åndelig) oppstandelse (Ef 2:6), før den siste (fysiske) oppstandelsen.

TUSENÅRSRIKET (20:1-10)

- ▶ v. 8
 - ▶ "Gog av Magog" (Esek 38-39) hadde allerede blitt "Gog og Magog" i jødisk tradisjon og ble forstått som den store fienden av Guds folk som skulle bli overvunnet i den siste krigen.
 - ▶ I Esekiel trolig et symbol på folkeslagene i opprør mot Gud, og sannsynligvis det samme her (som i 16:16, 19:18).
- ▶ v. 9:
 - ▶ Alle nasjoner omringer Jerusalem i Sak 12:3 og 14:2.
 - ▶ Ild fra himmelen over Magog i Esek 39:6
 - ▶ Her kan "den hellige byen" være menigheten "Det nye Jerusalem" (3:12, 21:2)

DOMMEN (20:11-15)

Livets bok: Den som seirer (3:5), oppskrevet før verdens grunnvoll ble lagt (13:8, 17:8), de tilber ikke dyret (13:8), de som kommer inn i Det nye Jerusalem (21:27)

Ildsjøen: Ikke forventet å ta dette bokstavelig i denne sjangeren (ettersom både dyrene, døden og dødsriket også kastes dit). Kan godt forstås som en sjø av Guds dom (Guds endelige, irreversible dom).

Den 2. død: En død etter vanlig, fysisk død.

Det er lett å henge seg opp i krigene,
Tusenårsriket og ildsjøen, og nesten
overse at Jesus skal komme igjen som
en konge for å dømme rettferdig og
utslette alt ondt, til og med døden selv.

KAP 21–22

EN NY HIMMEL OG EN NY JORD

EN NY HIMMEL OG EN NY JORD (21:1-8)

- ▶ Erstatning? (2. Pet 3:13) Spesielt evangelikal teologi siden tidlig 1900-tallet.
- ▶ Fornyelse? (Apg 3:21, Rom 8:21-22) Ireneus, Cyril av Jerusalem, Hieronymus, Augustin, Chrysostom, Gregor den store, Aquinas, middelalderens teologi, Luther, kalvinistene...
- ▶ GT-referanser:
 - ▶ v. 3: 3. Mos 26:11-12, Esek 37:27, 48:35, Sak 2:15.
 - ▶ v. 4: Jes 25:8, 65:18-19.

"kainos, neos:

neos denotes the new primarily in reference to time, the young, recent;

kainos denotes the new primarily in reference to quality, the fresh, unworn."

"de feige": ordet brukes om "frykt" i Matt 8:26, Mark 4:40, Joh 14:27 og kan derfor forstås som de som ikke tror. Fordi frykt er det motsatte av tro/tillit.

DET NYE JERUSALEM (21:9-27)

- ▶ 12 porter, 12 engler, 12 stammer, 12 grunnsteiner, 12 navn, 12 apostler, 12000 stadier, 144 alen, 12 perler.
- ▶ Form: 12000 x 12000 x 12000 stadier (v. 16). Som det aller helligste (20 x 20 x 20 alen, 1 Kong 6:20).
- ▶ Symboliserer Guds pakt med menneskene. Et bilde på Guds nærvær (v. 3, 22-23) som kommer ned til menneskene igjen.
- ▶ Himmel og jord, Gud og menneskene, er endelig gjenforent igjen etter 1. Mos 3.
- ▶ Tempelets funksjon som møtested mellom Gud og mennesker er oppfylt (v. 22), og Guds herlighet (som var i det aller helligste), og Lammet, er byens lys (v. 23).
- ▶ Ekteskapet i 1. Mos 2 → Lammets brud

LIVET PÅ DEN NYE JORD (22:1-5)

- ▶ v. 1: En elv med livets vann: Fra Esek 47:1-11, Ånden i f.eks. Joh 4 og 7:37-39
- ▶ v. 2: Livets tre: Igjen innenfor rekkevidde for menneskene
- ▶ v. 3: Ikke lenger noen forbannelse (1. Mos 3). Alt er gjenopprettet. Dette er det evige livet.
- ▶ v. 4: *De skal se hans ansikt*: Ingen har noen gang gjort det! Et kraftig bilde på Guds nærvær.
- ▶ v. 5: Den første jord ble gitt til menneskene å dyrke og legge under seg. Den nye jord vil på samme måte bli gitt til menigheten.

Den nye
jords mat
og drikke

**CHRISTIAN ETHICS . . . IS ABOUT
PRACTISING, IN THE PRESENT, THE TUNES
WE SHALL SING IN GOD'S NEW WORLD.**

N.T. Wright

GT

JOH ÅP

Byens navn er "Herren er der" (Esek 48:35)

"Guds bolig er hos menneskene" (21:3)

"De skal være mitt folk" (Esek 37:27)

"De skal være hans folk (fl.)" (21:3)

Byen er kvadratisk (Esek 48:16)

Byen er en kube (21:16)

Trenger ikke sol eller måne, Gud skal være byens lys og herlighet. (Jes 60:19)

Trenger ikke sol eller måne, Guds herlighet lyser over den og Lammet er dens lys. (21:23)

Døgnåpne porter, folkenes rikdom bringes. (Jes 60:11)

21:25-26

Ingen uomskårne eller urene skal komme inn (Jes 52:1)

Noe urent eller motbydelig skal aldri komme inn. (21:27)

Vann fra tempelet blir til en stor elv (Esek 47:1-11)

En elv med livets vann fra Guds og Lammets trone (22:1)

Alle slags frukttrær vokser langs elva, ny frukt hver måned, bladene er til legedom. (Esek 47:12)

Livets tre vokser på begge sider av elva, bærer frukt tolv ganger, bladene er til legedom for folkene. (22:2)

Aldri mer lyses bann over Jerusalem. (Sak 14:11)

Ingen forbannelse (22:3)

BABYLON (ROMA)

Hore (17:5)

Herlighet fra jordisk rikdom
(17:4, 18:12-13, 16)

Horeliv og trolldom (17:2, 18:3, 23, 19:2)

Kjøpte sin herlighet fra folkene
(18:12-17)

Motbydeligheter, urenhet, trolldom
(17:4-5, 18:23)

Vin som beruser nasjonene (14:8, 17:2, 18:3),
blod og nedslakting (17:6, 18:24)

Guds folk kalles ut (18:4)

DET NYE JERUSALEM

Brud (21:2, 9)

Guds herlighet er byens herlighet
(21:11, 23)

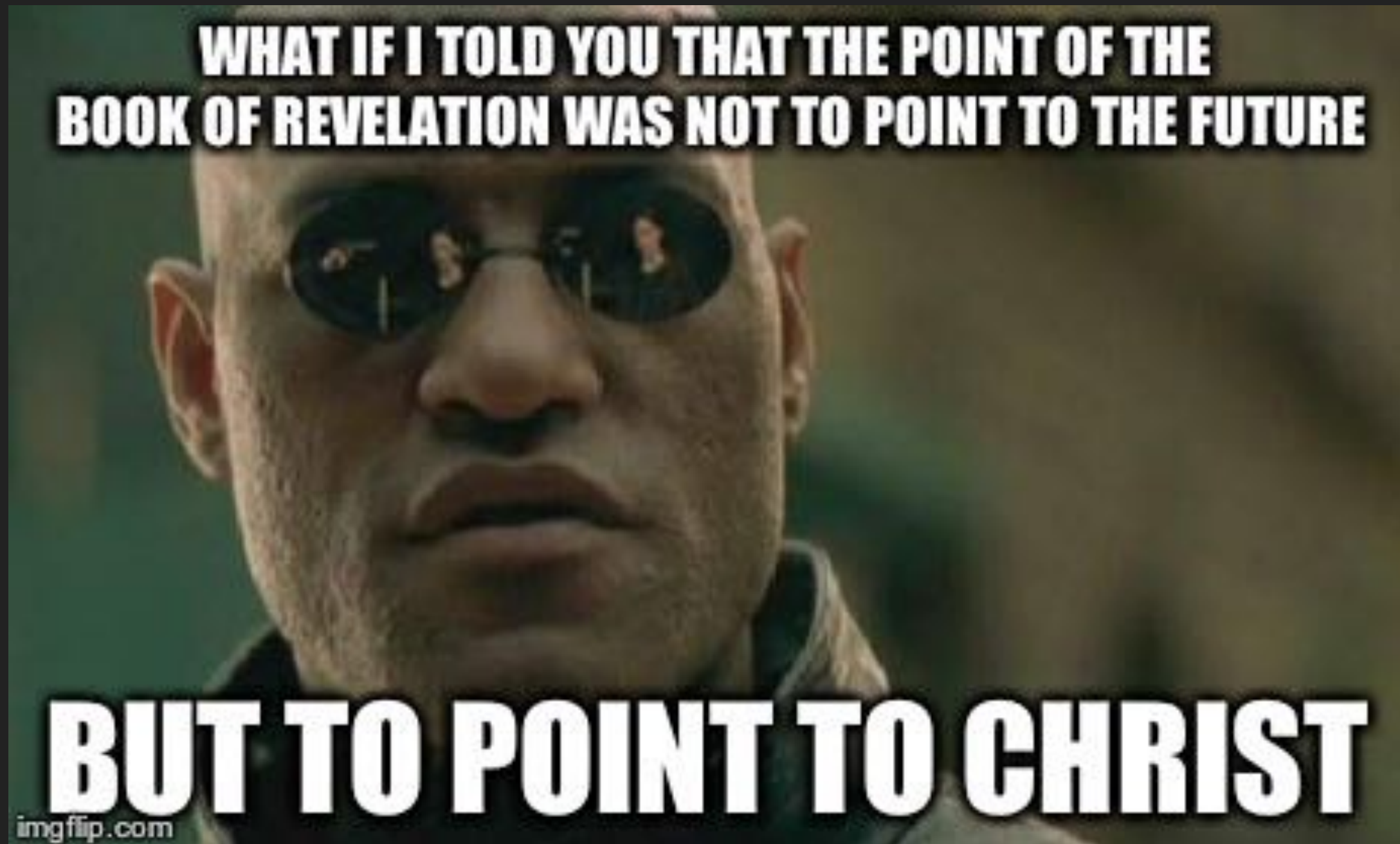
Folkene vandrer i lyset fra byen (21:24)

Folkenes herlighet bringes inn i den
(21:24, 26)

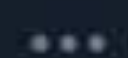
Urenhet, motbydeligheter og løgn skal ikke
komme inn (21:27)

Helbreder folkene (22:2)

Guds folk kalles inn (22:14)

Ben Cremer
@Brcremer

Imagine if our Christian view of the End Times was:

centered on preparing for Christ rather than an antichrist.

centered on the mark of the lamb rather than the beast.

centered on preparing for redeeming the earth rather than escaping it.

centered on hope rather than fear.

HVA HAR DENNE BOKA Å SI OSS?

- 1. At vi må holde ut.** Vi vil alltid ha vanskeligheter som kristne. Slik som Jesus ble drept, kan vi også bli det. Vi må være forberedt på å lide og kanskje dø. Forfølgelsene ga kirken publisitet, så kristendommen spredte seg. "Martyrenes blod er kirkens frø." (Tertullian, 200-tallet)
- 2. At Gud skal dømme ondskapen i verden.** Og det er en god ting.
- 3. At vi må spre evangeliet.** Fordi Gud skal dømme verden.
- 4. At totalitære regimer er en trussel.** "Romerriket" kan gjenoppstå.

VERDENS FARLIGSTE

LAND Å LEVE UT SIN

KRISTNE TRO

WORLD WATCH LIST 2022

NIVÅ AV FORFØLGELSE

- HØY
- SVÆRT HØY
- EKSTREM

1 Afghanistan	11 Saudi-Arabia	21 Usbekistan	31 Den sentralafrikanske republikk	41 Mosambik
2 Nord-Korea	12 Myanmar	22 Algerie	32 Burkina Faso	42 Tyrkia
3 Somalia	13 Sudan	23 Mauritania	33 Niger	43 Mexico
4 Libya	14 Irak	24 Mali	34 Bhutan	44 Kamerun
5 Jemen	15 Syria	25 Turkmenistan	35 Tunisia	45 Tadsjikistan
6 Eritrea	16 Maldivene	26 Laos	36 Oman	46 Brunei
7 Nigeria	17 Kina	27 Marokko	37 Cuba	47 Kasakhstan
8 Pakistan	18 Qatar	28 Indonesia	38 Etiopia	48 Nepal
9 Iran	19 Vietnam	29 Bangladesh	39 Jordan	49 Kuwait
10 India	20 Egypt	30 Colombia	40 Kongo	50 Malaysia

